

ELSŐ KÉZBŐL A HADERŐRŐL!

magyar HONVÉD

www.honvedelem.hu

A Honvédelmi Minisztérium magazinja – 2014. október XXV. évf. 10. szám – 390 Ft

KÖZÖS FELLÉPÉS 2014

16
A LÉGIERŐ, A SZÁRAZFÖLDI ERŐK ÉS A LOGISZTIKA HATÉKONY EGYÜTTMŰKÖDÉSÉNEK ERŐSÍTÉSE, A KÉPESSÉGEK EGYÜTTES ALKALMAZÁSA, FELKÉSZÜLÉS AZ ORSZÁGVÉDELMI FELADATOKRA. EZEK A LEGFONTOSABB CÉLKITŰZÉSEI A KÖZÖS FELLÉPÉS 2014 ELNEVEZÉSŰ, TÖBB ESEMÉNYBŐL ÁLLÓ KIKÉPZÉSI ÉS GYAKORLATSOROZATNAK.

28 Gazsó Krisztián törzsermester a Kaukázusban található Elbrusz megmászása után elmondhatja: járt Európa tetején.

32 Idén a Honvédkórház két munkatársa is megkapta az egészségügyi szakma rangos elismerését, az Astellas-díjat.

36 Tizenkét napig tanulták Táborfalván a szárazföldi túlélés fortélyait a szolnoki helikopterbázis katonái.

A MAGYAR HONVÉD MAGAZIN KÖVETKEZŐ SZÁMA 2014. NOVEMBER 14-ÉN JELENIK MEG.

44 A ma már közel 5500 önkéntessel működő tartalékos rendszer 2010-ben szinte a semmiből kellett újraépíteni.

NAGYVILÁG

- Áthatalhatatlan fal 4
- Kényszerházasság 8
- Radar 12
- Missziós hírek 14

SEREGSZEMLE

- Egységben az erő 16
- Szeptemberben történt 20
- Születésnap bűcsű 24
- Csúcsra törve 28
- Két férfi, egy eset 32
- Cél a túlélés 36

HADITECHNIKA

- Harapós Hercules 40

HÁTORSZÁG

- Folyamatos feltöltés 44
- Kifulladásig 48
- Újratöltve 52
- Dobozba zárt történelem 54
- A forradalom újságja 56
- Közérdekű 60
- Végvári vitézek 61
- Szobor a lombok árnyékában 62

A Honvédelmi Minisztérium magazinja XXV. évfolyam 2014. 10. szám

Kiadja a HM ZRÍNYI Térképészeti és Kommunikációs Szolgálató Közhatalú Nonprofit Korlátolt Felelősségű Társaság.

Felelős kiadó:
DR. BOZSONYI KÁROLY
ügyvezető

Nyomtatás:
A kft. saját nyomdájában

Felelős vezető:
A kft. ügyvezetője
Szerkesztőség: 1087 Budapest, Kerepesi út 29/B Postacím: 1440 Budapest, Pf. 22 Tel.: 459-5315, HM: 27-913 fax: 459-5351
E-mail: magyarhonved@armedia.hu

Főszerkesztő:

- SZABÓ BÉLA
- Olvasószerkesztő:**
GYÖRI LÁSZLÓ
- Lapszerkesztők:**
TRAUTMANN BALÁZS, FEITH LÁSZLÓ
- Hírszerkesztő:**
SINKA ISTVÁN
- Régió-tudósítók:**
GALAMBOS SÁNDOR, KÁLMÁNI GÁBOR
- Fotóriporterek:**
DÉVÉNYI VERONIKA, GALOVTSIK GÁBOR, KRASZNAI-NEHREBECZKY MÁRIA, RÁCZ TÜNDE (KEPSZERESZTŐ), TÓTH LÁSZLÓ
- Tervezőszerkesztő:**
GRÓF ISTVÁN

E HAVI MAGAZINUNKAT
FEITH LÁSZLÓ SZERKESZTETTE

Borítófotó: Dévényi Veronika

ISSN: 0865-6932
Lapunk az Európai Katonai Sajátírószövetség (European Military Press Association) tagja

Előfizetésben terjeszti a Magyar Posta Rt. Hírlapüzletéga (1089 Bp. VIII., Orczy tér 1.), előfizethető valamennyi postán, kézbesítőknél, e-mailen: hirlap-elofizetes@posta.hu, faxon: 303-3440.

További információ:
06-80-444-444

ÁTHATOLHATATLAN FAL

AZ ÉSZAK-ATLANTI SZERZŐDÉS SZERVEZETE TÖRTÉNETÉNEK EGYIK LEGFONTOSABB TALÁLKOZÓJÁT RENDEZTE MEG SZEPTEMBER 4-5-ÉN A DÉL-WALESI NEWPORTBAN. A NATO-ORSZÁGOK ÁLLAM- ÉS KORMÁNYFŐI SZÁMOS, A SZERVEZET JÖVŐJÉT MEGHATÁROZÓ DÖNTÉST HOZTAK.

A dél-walesi találkozó szervezőinek szándéka eredetileg az volt, hogy az afganisztáni misszió tapasztalatait tárgyalják meg a konferencián. A közelmúltban világszerte lezajlott események miatt azonban változott a „napirend.” A mind jobban elmérgesedő ukrán helyzet, a keleti NATO-tagországok közvetlen szomszédságában zajló úgynevezett hibrid háború, és a Közel-Keletet lángba borító fundamentalista Iszlám Állam (Islamic State – IS) elleni lehetséges megoldások határozták meg a csúcás témaválasztását. A találkozó résztvevői emellett olyan, régóta lappangó kérdésekre is választ kerestek, hogy mi a szerepe a NATO-nak, illetve mit tesz a tagállamok és a szövetségesek védelme érdekében.

UKRAJNA ÉS AFGANISZTÁN

A csúcstalálkozó első napján – még a hivatalos megbeszélések előtti sajtótájékoztatón – Anders Fogh Rasmussen úgy fogalmazott: Oroszország támadást intézett Ukrajna ellen. A NATO főtitkára ekkor mondta ki először hivatalosan is azt a tényt (amiről már hetek óta jelentek meg újságcikkek és bizonyító erejű műholdas fotók), hogy reguláris orosz csapatok harcolnak a szakadárk oldalán Kelet-Ukrajnában. A főtitkár újságírók előtt rámutatott: drámaian megváltozott biztonsági körülmények közé kerülünk.

– Ukrajna mindig a NATO mellett állt, és a jelenlegi nehéz időszakban a NATO

is kiáll Ukrajna mellett – jelentette ki az első nap végén a szövetség főtitkára, miután kétoldalú megbeszélést folytatott Petro Poroszenko ukrán elnökkel. A NATO-Ukrajna Bizottság pedig közös nyilatkozatban kérte, hogy Oroszország adja vissza a Krímet, és hagyjon fel a szakadárk támogatásával Kelet-Ukrajnában. „Mindenfajta egyoldalú katonai lépés vagy felforgató cselekmény Ukrajna területén (bármilyen, akár humanitárius ürüggyel is történjék) a nemzetközi jog

Anders Fogh Rasmussen

A csúcstalálkozón a NATO-főtitkár kijelentette, hogy az észak-atlanti szövetség kiáll Ukrajna mellett.

Az év végén befejeződő kivonás után a NATO kiképzői és tanácsadói még legalább négy hónapig segítik az afgán hadsereget.

égbekiáltó megsértésének tekintendő” – olvasható a dokumentumban.

Az ukrán helyzet mellett szó esett arról is, hogy Grúzia és Montenegró számára lehetségessé válik a további közeledés a NATO-hoz. Az állam- és kormányfők értekezletén Anders Fogh Rasmussen bejelentette: Bosznia-Hercegovina helyzetét befolyásolja, hogy a nyugat-balkáni ország eddig nem mutatott meggyőző teljesítményt a szükséges reformok terén. Grúzia számára pedig olyan intézkedéscsomagot dolgoztak ki és fogadtak el a csúcstalálkozón, amely egyfelől egy NATO kiképző központ létesítését irányozza elő a kaukázusi országban, másfelől pedig azt tartalmazza, hogy a jövőben több és intenzívebb közös hadgyakorlatot rendez a NATO és Grúzia.

Ugyancsak a csúcstalálkozó első napján kötelezte el magát a szövetség Afganisztán demokratikus jellegének erősítése, valamint az ország további támogatása mellett. Történt ez annak ellenére, hogy az afgán kormánnyal még mindig nem sikerült megállapodni abban, indulhat-e jövőre a NATO vezetésével afganisztáni kiképző-tanácsadó misszió, miután ez év végén – tizenhárom tanácsadótól – befejeződik az ISAF nemzetközi haderő küldetése.

Afganisztánnal kapcsolatban egyébként arról is döntöttek, hogy a harcoló csapatok idén év végéig esedékes kivonása után még legalább négy hónapig az országban marad a szövetség. Ebben az időszakban a NATO legfeljebb 12 ezer munkatársa kiképzőként és tanács-

adóként segíti az afganisztáni hadsereget, hogy az szembe tudjon szállni a kormányellenes erővel.

A LEGFŐBB EREDMÉNY

Töbبنemzeti, gyorsreagálós NATO-alakulat tervét jelentette be a csúcstalálkozó második napján Anders Fogh Rasmussen. A főtitkár hangsúlyozta: a NATO megreformált reagáló erejének részét képező néhány ezer fős, szárazföldi erőből álló alakulat központját Lengyelországban alakítanak ki, és az egész 2-5 napon belül bevethető lenne bárhol a világon. Szükség esetén a szárazföldi egységek műveleteit légi, haditengerészeti és különleges műveleti egységek is támogatják majd. A főtitkár szerint az alakulat létrehozása a csúcstalálkozó legfőbb eredménye.

A gyorsreagálós erőbe egyébként Nagy-Britannia, Dánia, Lettország, Észtország, Litvánia, Norvégia és Hollandia delegálna egységeket. David Cameron brit miniszterelnök azt is bejelentette, hogy 3500 katonával járulnának hozzá az alakulat létrejöttéhez. A kormányfő úgy fogalmazott: biztosítani kell a kelet-európai tagállamokat arról, hogy a NATO mindig megvédi őket. Ezzel szemben az osztrák védelmi miniszter kijelentette: Ausztria számára nincs napirenden a NATO gyorsreagálós erőiben történő részvétel. Gerald Klug hozzátette: fontos az osztrák hadsereg számára a külföldi tapasztalat, de kizárta, hogy Ausztria részt venne a tervezett lengyelországi és baltikumi hadgyakorlatokon.

A csúcstalálkozó zárónapján a NATO-tagországok vezetői megállapodtak abban is, hogy az ukrán válságra való tekintettel megállítják a védelmi kiadások csökkentésének folyamatát. A megállapodás szerint egy évtizeden belül minden NATO-tag közelíti katonai kiadásai mértékét a nemzeti össztermék (GDP) két százalékának megfelelő értékhez. A megbeszélés után kiadott közleményükben jelezték: azok az államok, amelyek jelenleg is teljesítik a két százalékos szintet – mint például az Egyesült Államok és Nagy-Britannia – a továbbiakban is ezt a gyakorlatot követik. A szövetség azon tagállamai, amelyek viszont ennél kisebb arányban költenek katonai célokra, vállalják, hogy egy évtizeden belül közelítik védelmi kiadásukat GDP-jük reálértékben számított két százalékához.

BIZTONSÁG MINDENEKELŐTT

Orbán Viktor miniszterelnök a tanácskozás után kijelentette: Magyarország – csakúgy, mint a szövetség többi állama – növelni fogja katonai kiadásait, illetve, hogy a csúcstalálkozó résztvevői a NATO eddigi elvont biztonsági garanciáit, úgymond, lefordították a konkrétumok nyelvére.

– Magyar szempontból nagyon sikeres NATO-csúcson vagyunk túl – mond-

Orbán Viktor bejelentette, hogy Magyarország növelni fogja katonai kiadásait.

ta a kormányfő, és közölte: minden megszületett döntés jelentősen növeli Magyarországot, egyben Közép-Európa katonai biztonságát. – Igazolva látom a magyar népnek azt a döntését, amikor népszavazással a NATO-csatlakozásra voksolt – jelentette ki. Leszögezte, hogy Magyarország biztonságát csak és kizárólag a NATO keretein belül tudjuk ga-

rantálni. Ugyanakkor kijelentette: a magyar hadsereg fejlesztésre szorul. A kormányfő megjegyezte: a walesi csúcson csupa olyan döntés született, amely megerősíti a biztonságot.

– Mindenki növelni fogja katonai kiadásait, új eszközöket is beszerzünk. NATO-csapatok jelennek meg Közép-Európa térségében – mondta Orbán Viktor.

MAGYAR KATONAI RÉSZVÉTEL

– Az ukrán válságra válaszként létrehozandó gyorsreagálású NATO-erő lengyelországi parancsnokságán biztosan lesznek magyar katonák – mondta Hende Csaba a walesi találkozózt követően. A honvédelmi miniszter hozzátette: a NATO 28 tagállamának állam- és kor-

mányfői nyilatkozatban deklarálták, hogy a védelmi kiadások aránya 2024-ig megközelíti a GDP két százalékát. Ezen belül a védelmi költségvetés 20 százalékát a haderő fejlesztésére kell fordítani. Magyarország ezt vállalta. A miniszter felidézte, hogy a magyar kormány már 2012-ben határozott a védelmi költségvetés szinten tartásáról, majd fokozatos növeléséről, emellett kidolgozták a haderő fejlesztésének terveit. Az Országgyűlésnek kell majd döntenie arról, hogy ezeket a fejlesztéseket meggyorsítsák, illetve növeljék. Mindezek nyomán Magyarország katonai képességei alapvetően megújulnak. A miniszter szerint jelenleg a NATO-nak komoly teendői vannak. A katonai tervezőknek el kell készíteniük azokat a még hiányzó vészhelyzeti terveket,

amelyek kézzelfoghatóbbá teszik a NATO alapszerződésének, azon belül is az 5. cikkelynek a lényegét adó biztonsági garanciát. A szövetség tagjainak nyújtandó segítség részleteit írásba foglalják, és az elkövetkező időszakban mindezt be is gyakorolják. A miniszter kiemelte: a NATO áthatolhatatlan falat hűz a szövetség keleti határán. Hende Csaba szólt arról is, hogy a NATO-csúcson Magyarország a pápai bázisrepülőtérről fejlesztését is vállalta. Erre mintegy 20 milliárd forintot fordítanak majd. Számos hadgyakorlaton vesznek részt a magyar katonák, a Baltikumba két és fél hónapra küldenek egy lövészszázadot. Az ukrán konfliktusban vesz részt katonák ápolását és rehabilitációját a magyar honvédegszolgálat intézményei is segítik majd.

A megváltozott biztonságpolitikai helyzet miatt Hende Csaba szerint is komoly feladatok várnak a szövetségre.

Hazánk a NATO-csúcson vállalta a C-17-eseknek otthont adó pápai bázisrepülőtérről fejlesztését.

Kiszabadult
a szellem
a palackból

KÉNYSZERHÁZASSÁG

AZ ISZLÁM ÁLLAM KATONÁINAK RÉMTETTEIVEL NAPONTA TALÁLKOZHATUNK A HÍRADÓKBAN ÉS AZ ÚJSÁGOK CÍMLAPJAIN. A SZEPTEMBERI PÁRIZSI BIZTONSÁGI KONFERENCIA ÓTA MÁR 26 ORSZÁG POLITIKUSAI ÉS KATONAI VEZETŐI PRÓBÁLJÁK KORDÁBAN TARTANI A PALACKBÓL KISZABADULT SZELLEMET – EGYELŐRE KEVÉS EREDMÉNNYEL. SIKERÜLHET-E EGYÁLTALÁN? ERRE A KÉRDÉSRE KERESTÜK A VÁLASZT DR. GAZDIK GYULÁVAL, A NEMZETI KÖZSZOLGÁLATI EGYETEM STRATÉGIAI VÉDELMI KUTATÓKÖZPONTJÁNAK TUDOMÁNYOS FŐMUNKATÁRSÁVAL.

Az Iszlám Állam tevékenységét csak pár hónapja kísérheti figyelemmel a világ közvéleménye, pedig tízéves múlt áll a többször is nevet változtató szervezet mögött.

A történet az amerikaiak iraki inváziójától kezdődik, amikor számos ellenálló csoport jelent meg a közel-keleti országban, főleg a szunnita területeken. Hiszen az amerikai bevonulás és Szaddám Huszein hatalmának megdöntése egyben azt is jelentette, hogy a szunnita kisebbség több évszázados uralma megtört, a síták jutottak hatalomra. Szunnita részről nagyon hamar kibontakozott az ellenállás, s az egyik ilyen ellenálló csoport volt az Iszlám Állam

A hadszíntéri győzelemhez nem elég a hungarocell feliratok látványos megsemmisítése.

első formációja, amely csakhamar része lett az al-Kaída terrorszervezetnek. Abu Múszab az-Zarkávi jordániai származású dzsihádistá hozta létre ezt a szervezetet, amelynek több neve is volt: először az Iraki al-Kaída, Zarkávi halálát követően az Iraki Iszlám Állam, 2013 tavaszától pedig az Iraki és Levantei Iszlám Állam (ISIL) nevet vették fel. Iszlám Állam néven idén júniustól szerepelnek. Zarkávi ugyan hűségeskütt tett Oszama bin Ladennek, ugyanakkor számos vonatkozásban másként járt el, mint ahogy azt az al-Kaída központ elvárta volna. Például támadást intézett a síták, illetve a vallási kisebbségek képviselői ellen, és ezek az akciók túlteltek azon a tőrés-határon, amit az al-Kaída vezetése még tolerált volna. Zavaahirí (Oszama bin Laden helyettese és későbbi utódja), illetve mások számos alkalommal figyelmeztették Zarkávit, hogy óvatosabban járjon el, ne zúdítsa magára más felekezetek képviselőinek haragját. Ő azonban lényegében szimbolikusnak tekintette kapcsolódását az al-Kaidához, önálló úton járt. Egyébként a mostani vezető, Abu Bakr al-Bagdadi felfogásában nagyon sok minden visszaeseng a Zarkávi-féle periódusból.

2006 júniusában az amerikaiak likvidálták Zarkávit: ezt követően – 2007-ben – a szervezetnek szembesülnie kellett az amerikaiak által Bagdad környékén, valamint az úgynevezett szunnita háromszögben (a Bagdadtól északra lévő területeken) a különböző ellenállási csoportok felszámolására indított hadműveletekkel. Az amerikaiak újszerű stratégiát alkalmaztak: a szunnita törzseket le akarták választani az Iraki Iszlám Államról, hogy azokból is fegyveres csoportokat, önvédelmi alakulatokat szervezhessenek. Ez sikerrel járt. Az Iraki Iszlám Állam nagyon érzékeny veszteségeket szenvedett, és úgy látszott, teljesen marginalizálódnak, ám 2010-ben, az akkori vezető megölése után az ismeretlenség homályából előbukkant a jelenlegi vezető, Bagdadi.

– **Elemzők az Iszlám Állam fegyveres erejét 31 ezer főre becsülik. Ők mind katonák?**

– A létszámról nagyon eltérő adatok keringenek. Hosszú időn keresztül 10 ezer főről beszéltek, aztán napvilágot látott a CIA becslése, amely 31 500 főről szólt, de én már találkoztam olyan írással is – a Financial Times-ban –, amely 50 ezerre tette a számukat. Ezek túl-

nyomó része katonai, illetve rendfenntartó feladatot lát el. Sok külföldi fegyveres is harcol a soraikban; ők Nyugat-Európából, az USA-ból, illetve a környező arab országokból érkeztek.

az úthálózat, tehát az erőket nagyon gyorsan képesek átcsoportosítani az egyik pontról a másikra. Mobilak, a gyorsaságra építettek, a gyors lerohanásra, a stratégiai meglepetésre, s az

A fogságba esett katonák sorsa legtöbb esetben mindkét oldalon a kivégzés – általában vallási alapon.

– **Összehangolt, nagy támadásokat hajtanak végre, vagy inkább több helyen, kisebb erővel csapnak le?**

– Ez változik, de a katonai akciókat igyekeznek nagyon jól előkészíteni. Alapossz felderítést végeznek, élnek a katonai megtestesztés eszközeivel, jól kihasználják, hogy Irakban az arab világ más részeihez képest viszonylag fejlett

ebből eredő lehetőséget próbálják maximálisan kiaknázni. Amikor az USA légierője elkezdte a bombatámadásokat az iraki kurd autonóm tartomány székelyhelyének, majd Bagdad környékének védelmében, az Iszlám Állam fegyveresei egy nagy csapatot készítettek elő a Szíria északkeleti részén lévő kurd populáció, illetve az ott lévő kurd erők el-

A párizsi békekonferencián született „kényszerházasság” sikere ma még kérdéses.

len. Megdöbbentő hírek érkeznek a határ menti falvakban történt kegyetlenkedésekről, több mint százezer ember lépte át néhány nap leforgása alatt a török határt.

– A médiát is használják. Az elfogott iraki katonák és a túsok kivégzéséről olyan videókat publikáltak, amelyek sokkolták a világot.

– Ezek mind az elrettentést, a megfélemlítést szolgálják. Az elfogott és kivégzett iraki katonák egy része síta. Az Iszlám Állam drasztikusan lép fel a vallási, etnikai kisebbség képviselőivel szemben. Itt arra is utalni kell, hogy nemcsak az ő részükről tapasztalható ilyen kegyetlenkedés, hanem a síták részéről is. Az USA szempontjából nem különösebben biztató, hogy a vezető síta fegyveres csoportok képviselői kijelentették: a bombázók nyújtotta segítséget elfogadják, de amint megjelennek az amerikai szárazföldi erők, fellépnek ellenük. Visszatérve a katonai vonatkozásokra: nem csak azokkal az erőkkel kell számolni amelyek a hírekben szerepelnek. Hiszen ez a 30–40 ezer fő nem elég egy ilyen jelentős terület ellenőrzéséhez, illetve a további fegyveres akciókhoz. Ezért „útítársakra”, például a szunnita törzsek fegyvereseire van szükségük. Az Iszlám Állam elleni stratégiának fontos része ezen „útítársak” leválasztása.

– A párizsi konferencia eredménye első látásra is „kényszerházasság”, hiszen olyan országok szövetségét jelenti, amelyek eddig soha nem léptek egymással ilyen szoros kapcsolatba. Ekko-

potenciális biztonsági kihívást jelent. A leginkább fenyegetett országok, így Irak, Jordánia, illetve az Öböl-menti arab államok az Egyesült Államok szövetségesei. Az ilésen Oroszország is részt vett; noha komoly ellentétei vannak Washingtonnal, de tart attól, hogy az Iszlám Állam a Kaukázusra is kiterjesztheti a tevékenységét. Nem véletlen, hogy az ISIL júniusi offenzívája idején nem habozott repülőgépeket szállítani Bagdadnak. A párizsi tanácskozás résztvevői egyöntetűen támogatták a közös közleményben megfogalmazott célt, vagyis azt, hogy az Iszlám Államot minden eszközzel, beleértve a „megfelelő katonai lépéseket” is, mielőbb ki kell szorítani az általam elfoglalt iraki régiókból. De az alkalmi koalíción belül komoly eltérés

ra veszélyt jelent az Iszlám Állam, hogy félretéve a meglévő ellentéteket mégis elfogadják a közös felépést?

– A szeptember 15-én tartott párizsi konferencián 26 ország, valamint az ENSZ, az Európai Unió és az Arab Liga képviselői vettek részt. Az érdekelt kormányok közül – Szaúd-Arábia és az Egyesült Államok ellenállása miatt – nem hívták meg Iránt és Szíriát. Az elfogadott közös közlemény első látásra valóban egyfajta „kényszerházasság” létrejöttét tükrözte. Egyébként korábban is találkoztunk már alkalmi koalíciókkal, elég itt az Öböl-háborúra utalni. Az Iszlám Állam a fórumon részt vett országok számára közvetlen vagy

Ferenc pápa is felemelte szavát a tömeggyilkosságok ellen.

A túsok lefejezését közvetlenül megelőző pillanatokat a világ számos televízió-csatornája bemutatta.

James Wright Foley

mutatkozott abban, hogy ki mivel járuljon hozzá a tervezett lépésekhez. Moszkva a katonai művelet szíriai kiterjesztésének támogatását szövetségese, Damaszkusz beleegyezéséhez kötötte.

– A konferencián hozott döntések mennyiben tudják megakadályozni a most zajló folyamatokat, képes-e erre az szokatlan összefogás?

– Az országok túlnyomó többsége a légitámadásokat vagy a hírszerzési adatok cseréjét támogatja, de nem akar reguláris erőt küldeni az Iszlám Állam ellen. Az Egyesült Államok a szárazföldi műveleteket elsősorban a helyi erőkre bízta, ezért támogatják a kurdot, akiknek eddig felemás volt a katonai teljesítményük. Tervezik az iraki hadsereg erősítését is, illetve azt, hogy az

Ez esetben milicisták is segítik őket, de ha szunnita területekre érkeznek, ott már nem tudnak meglenni amerikai vagy francia légi támogatás nélkül. Összességében eléggé kiábrándító volt a teljesítményük; egész sor magasabbegység bomlott fel, fegyvereiket is hátrahagyták. Az Iszlám Állam ellenőrizte terület jelenleg a szíriai Aleppótól gyakorlatilag Bagdad előteréig húzódik: Szíria északi része és keleti sávja, továbbá Irak egyharmada van a fennhatóságuk alatt. Adódik a kérdés, Szíriában kit lehet szembeállítani velük? Most az a terv, hogy Szaúd-Arábiában „méréséket el- lenzékeny erők” fegyveres csoportokat állítsanak fel, de emellett a háttérben meg kell egyezni az Asszad-féle kormánnyal és az irániakkal. Ennek érdeké-

ben bonyolult diplomáciai játék kezdődött. Bár többször hallani a hazai médiában is, hogy napirenden van az amerikai csapatok térségbe érkezése, nem hiszem, hogy az USA jelentős reguláris erőkkel szerepet vállalna. Meglátásom szerint az amerikai vezetők özkodnak ettől, inkább a légitámadások számának, intenzitásának növelése (a legfrissebb esemény a koordinált légi csapások megindítása Tomahawk cirkáló rakétákkal), illetve a különleges egységekkel végrehajtott hadműveletek kerülhetnek előtérbe. A koalíció eléggé laza, törékeny, „vigyázni kell rá”. A vezérkari főnökök egyesített bizottságának elnöke, Martin Dempsey tábornok a legutóbbi szenátusi meghallgatás során azt mondta, pozitív fejlemény a koalíció létrejötte, de úgy tűnik, hogy az amerikai csapatok bevetése nem kerülhet el. Többen úgy vélik, elszölte magát. Szerintem egyeztetett az elnökkel; dobjunk be egy ilyen hírt a köztudatba, és nézzük meg, milyen lesz a fogadtatása. Kérdés, hogy Dempsey konkrétan milyen erőkre gondolt?

Tomahawk cirkálórakéták és a szövetséges vadászbombázók pusztítják a terrorszervezet létesítményeit, harceszközeit.

ország területén ismét létrehozhat egy nemzeti gárdát: a tartományokban helyi fegyveres csoportokat állítanának fel, amelyek kapcsolatban lennének az iraki hadsereggel és a biztonsági erőkkel. A nemzeti gárda egyébként korábban már létezett Irakban, de a 2004-ben létrehozott szerveződést egy évvel később integrálták az iraki hadseregbe.

– Nem illúzió abban bízni, hogy az iraki katonaság képes lesz hatékonyan szembeszállni az Iszlám Állam fegyvereseivel?

– Az iraki katonaság főleg síták-ból áll, így a katonák motivációja egészen más, ha a síták által lakott települések megvédéséről van szó.

IRÁNY EURÓPA!

Az amerikai légierő Nagy-Britanniába, a Mildenhall légitámaszpontonra telepített CV-22 Osprey billenőrotoros repülőgépei hamarosan nemcsak a szigetországban, hanem a kontinentális Európa NATO-hadgyakorlatain is részt vehetnek, s megmutathatják különleges képességeiket. A jelenlegi, kihívásokkal teli biztonságpolitikai helyzetben az észak-atlanti szervezet több, az amerikai csapatok bevonásával végrehajtandó gyakorlatot tervez 2014 utolsó hónapjaira. Ezek az Osprey-k is szerepet kapnak – többek között azzal a reménnyel, hogy a Bell-Boeing repülőgépéből a NATO valamelyik európai tagállama (is) vásárol hadereje számára.

dodbuzz.com

A LÉZERÉ A JÖVŐ

Nagy teljesítményű lézeres fegyverrendszerek megvásárlását és rendszeresítését tervezi az amerikai légierő különleges művelési parancsnokságának parancsnoka, Bradley Heithold tábornok. A fegyverrel kommunikációs és energiaellátó rendszereket akarnak támadni, elkerülve a bombák és rakéták okozta járulékos károkat. Az elképzelések szerint a lézerefegyverek az AC-130J Ghost Rider támadó repülőgépek fedélzetére kerülnek, az egyik oldalon lévő gépágyú helyére. Ehhez persze az is szükséges, hogy a jelenleginél ki-sebbs helyet igényeljenek a lézerefegyverek. Az elképzelések szerint az első ilyen rendszer megvásárlására már a 2017-es pénzügyi évben sor kerülhet.

defensetech.org

BRIT HADITECHNIKA LETTORSZÁGBAN

A brit védelmi minisztérium és Lettország védelmi minisztériumának közös bejelentése szerint a balti állam a brit királyi hadseregből 2010-ben kivont páncélozott járműveket vásárol. Az üzlet FV103 Spartan csapat szállítókra, FV104 Samaritan mentőjárművekre, FV105 Sultan parancsnoki járművekre, 76 milliméter űrméretű löveggel felszerelt FV101 Scorpion könnyű harc járművekre, 30 milliméteres gépágyúval ellátott FV107 Scimitar felderítő járművekre és FV106 Samson műszaki mentőjárművekre vonatkozik. A beszerzés értéke 39,4 millió angol font.

gov.uk

NÉMET RÓKA ALGÉRIÁBAN

Sajtóértesülések szerint a német gazdasági minisztérium áldását adta egy 28 millió euró értékű összeszerelő üzem finanszírozására, amely Algériában, 400 kilométerre a fővárostól épül majd fel: ott a tervek szerint 980, a Rheinmetall Defense által fejlesztett és gyártott Fuchs (Róka) 6x6 gumikerekes csapatszállító járművet építenek össze az algériai fegyveres erők számára. Ezzel Algéria a típus legnagyobb üzemeltetőjévé válhat. A jármű legújabb, 1A8 változata az Afganisztánban szerzett tapasztalatokon alapul. Ezt mutatja, hogy a mérnökök elsősorban a jármű robbanótestek és kézi páncéltörő gránátvetők (RPG-k) elleni védelmén javítottak.

defenseindustrydaily.com

A dél-koreai STX Offshore & Shipbuilding vállalat vízre bocsátotta a negyedik FFX fregattot is. Az FFG-814 GANGWON fregatt 232 millió dollárba került, s a nehezen felderíthető dél-koreai hadihajó típus első gyártási sorozatának utolsó tagja. Az eredeti tervek hat hajóegységgel számoltak, amelyek már 2011-től hadrendbe álltak volna. A jelenlegi ütemezés már csak négy hajóval számol, melyből a vízre bocsátott GANGWON várhatóan 2015 decemberére kezd meg szolgálatát. Az FFX-osztályt elsősorban partvédelmi feladatokra és az észak-koreai haditengerészettel szemben végrehajtandó műveletekre tervezték, kifejezetten a tengeralattjárók elleni képességre koncentrálván.

jacdec.de

VÍZEN A NEGYEDIK

A SAAB IS BEJELENTKEZETT

Szinte a legutolsó pillanatban jelentkezett az ausztrál haditengerészet hagyományos meghajtású tengeralattjáró-flottájának 18–27 milliárd dollárra tervezett modernizációs programjára a svéd Saab. A kontinensnyi ország hadereje 8–12 tengeralattjáró beszerzését tervezi; ezeknek lehetőség szerint ausztrál hajógyárban kell megépülniük. Az üzlet korábban már két cég érdeklődését keltette fel: a japán Kawasaki–Mitsubishi a Soryu-osztállyal, míg a német ThyssenKrupp a Type 214-es hajóosztállyal jelentkezett. Hozzájuk csatlakozott a Saab a Soryu-osztályú A26-os hajóosztályával, amelynek fejlesztésébe szívesen vonnának be ausztrál mérnököket is. Ausztrália jelenleg hat, 1996 és 2001 között hadrendbe állt Kockums–Collins-osztályú, 3050 tonnás vízkiszorítású tengeralattjáróval rendelkezik.

defensenews.com

LÖVÉSZET FÉLIDŐBEN

Félidejéhez érkezett az MH Műveleti Tanácsadó Csoport (MH MTCS) harmadik váltásának missziója. A kontingens a Camp Marmalban szolgáló MH Nemzeti Támogató Elem (MH NTE) állományával kiegészülve újabb éleslövészetet vett részt. Mivel az MH MTCS katonái a napi munka során az amerikaiak által biztosított MaxxPro és M-ATV páncélozott harcjárművekkel közlekednek, ezúttal főként a 7,62 milliméteres PKM és a 12,7 milliméteres M2 géppuskákkal történő céllövöldést gyakorolták. Az MH NTE állományában szolgáló katona hölgyeknek pedig – a személy- és csomagátvizsgáló szolgálatra történő felkészülés jegyében – az emelt szintű pisztolylövészet volt az elsődleges feladatuk.

Kép és szöveg: MTCS-3

Harald Gante dandártábornok, a Train Advise Assist Command North (TAAC-N) új parancsnoka az MH Műveleti Tanácsadó Csoport afganisztáni szerepvállalásáról, feladatairól és a mentorált dandárok helyzetéről tájékozódott. A magyar kontingens parancsnoka beszámolójában rámutatott, hogy az afgán kiképzés regionális szintű tervezése még eredményesebb lehetne, ha az Afgán Nemzeti Biztonsági Erők tanácsadói csoportjai a kiképzés módszereit, tartalmát, formáját a prioritások egységes értelmezésével dolgoznák ki. Az elhangzottakkal egyetértve Gante dandártábornok meghatározta, hogy a magyar koncepciót a TAAC-N törzsével, illetve minden rendőri és katonái tanácsadó testülettel ismertessék meg.

Kép és szöveg: MTCS-3

MAGYAR KONCEPCIÓ

Joseph Anderson altábornagy, az ISAF Joint Command (IJC) parancsnoka az amerikai csapatoknál tett szemléje során ellátogatott a Nyugat-Afganisztánban települt magyar légi tanácsadó csoport (Air Advisory Team – AAT) 9. váltásához is. A magyar tanácsadó csoport 2011 óta végzi munkáját a shindandi légibázison: az MH 86. Szolnok Helikopterbázis állományából érkezett katonák az afgán légierő Mi-17-es helikopter-szakszemélyzeteinek elméleti és gyakorlati repülőképzését, illetve repülő-műszaki mentorálási feladatait végzik. Joseph Anderson altábornagy megköszönte a magyarok munkáját és méltatta az eddigi kilenc váltás katonáinak erőfeszítését, helytállását.

Kép és szöveg: AAT-9

ELISMERT TEVÉKENYSÉG

PARANCSNOKI VIZIT

A KFOR leköszönő műveleti parancsnoka, Salvatore Farina vezérőrnagy meghívására Koszovóba látogatott Fucsku Sándor vezérőrnagy, az MH Összhaderőnemi Parancsnokság parancsnoka. Fucsku vezérőrnagy négynapos programja során részt vett a parancsnoki beosztás átadás-átvételi ceremóniáján, majd a Slim Lines és a Novo Selo táborokba látogatva a műveleti területen szolgáló magyar katonák élet- és munkakörülményeivel ismerkedett. Az MH ÖHP parancsnoka állománygyűlésen tájékoztatta a magyar katonákat az aktualitásokról, egyúttal megköszönte munkájukat. Hangsúlyozta, hogy az elkövetkező fél évben is az eddigiekhez hasonló példás hozzáállást vár a Koszovóban szolgálóktól.

Kép és szöveg: Gyeginszky Andor hadnagy

Több mint ötven nehéz sorsú koszovói családhoz jutott el a Magyar Református Szeretetszolgálat adománya, amit Sajtos Szilárd százados, református tábóri lelkész – az MH KFOR Kontingens tizenegyedik váltásának tábóri lelkésze – vezetésével magyar katonák segítettek kiosztani Podujevó településen. A koszovói háborúban rengetegen veszítették el otthonukat, sok a csonka család, s a nyilvántartások szerint az ország több mint kétezer árvájának közel negyede ezen a településen él. A helyi közigazgatás szakembereivel együtt lebonyolított jótékonyági akció során a családok főleg élelmiszereket, egészségmegőrző készítményeket, ruhákat és játékokat kaptak.

Kép és szöveg: Gyeginszky Andor hadnagy

SEGÍTSÉG AZ ÁRVÁKNAK

TÁBOR A NIGER PARTJÁN

Három hónapot töltött katonarvosként a nyugat-afrikai Maliban dr. Kiss Adrienn hadnagy, aki a komoly szakmai, lelki és fizikai kihívásokkal járó misszió tapasztalatairól a Mindenki Hadtudomány Szabadegyetem szemináriumán, a Honvéd Kulturális Központban tartott beszámolóit. Mali közegészségügyi helyzete elkeserítő, a háborús körülmények mellett a kiutazóknak a tifusz, a vérhas, a hepatitisz, a malária és a HIV jelenlegi veszélyekre is figyelniük kell. Kiss Adrienn és társai egy, a Niger partján lévő német katonái táborban felállított sátkórházban dolgoztak, küldetésük során többek között sebészeti és belgyógyászati eseteket, illetve trópusi betegségeket kezeltek.

Nyulás Szabolcs; fotó: EUTM Mali

EGYSÉGBEN AZ ERŐ

Az ukrajnai válság is megmutatta: egyetlen NATO-szövetséges sem hanyagolhatja el haderejének országvédelmi képességeit, továbbá, hogy mekkora jelentőséggel bírnak a 21. század harcterein a különleges műveletekre képes alakulatok.

A Közös Fellépés 2014 egységes harctéri forgatókönyve két, egymással határos, fiktív ország fegyveres konfliktusára épül, amely során különböző típusú harci cselekmények történnek. Az ellenséges hadmozdulatokra a baráti ország hadereje haderőneimeinek együttműködése révén vagy szövetséges kötelékében, más nemzetek alegységeivel együtt reagál.

Egy-egy ilyen nagyszabású konfliktus a valóságban is kezdődhet úgy, hogy kisebb ellenséges csapatok a határt át lépve elfoglalnak egy-egy várost, ahol az-

HATÁRVÉDELEMRE, HADERŐNEMEK KÖZÖTTI EGYÜTTMŰKÖDÉSRE ÉS KÜLÖNLEGES MŰVELETEKRE KONCENTRÁL A MAGYAR HONVÉDSÉG NAGY ŐSZI GYAKORLATSOROZATA, A KÖZÖS FELLÉPÉS 2014, SZEPTEMBER NYOLCADIKA ÉS OKTÓBER TIZENHETEDIKE KÖZÖTT. A KOMPLEX, TÖBB KÜLÖNÁLLÓ GYAKORLATBÓL ÁLLÓ KIKÉPZÉSI RENDEZVÉNY ELSŐ HETEIBEN MÁR KIDERÜLT, MENNYIRE FONTOS AZ ÖSSZEHANGOLT TEVÉKENYSÉG.

tán be is rendezkednek. Egészen addig, amíg egy speciális feladatokra szakosodott (jelen esetben az MH 25/88. Könnyű Vegyes Zászlóalj katonáiból megalakított) légi mozgékonyaságú alkalmi harci köteléket be nem vetnek ellenük. Ha léteznek villámgyors, sebészi pontosságú harci mozzanat, akkor ez pontosan az. Gripen vadászgépekkel, helikopterekkel, aknavetőkkel több irányból támadnak, megzavarják a védőket, felvonultatják az épületharczat minden elemét.

káctól a kormányosig – megszerezze a megfelelő jártasságot. A nagyobb hatékonyság érdekében a hadihajósok a megszokott földi célok mellett kisméretű, Meteor X típusú repülőgépre is lőttek; telibe találni ezt az apróságot kemény feladat. Az évekre visszanyúló szerb–magyar együttműködésnek köszönhetően hadihajósaink Szerbiában kétvétenként vízről is lőhetnek, és egyre nehezebb és nehezebb feladatokat kell megoldaniuk.

A harcokcsik tűzereje és manőverező képessége a harcsoportban támadásnál és védekezésnél egyaránt alapvető fontosságú. Támadásnál az első hullámban vetik be őket, míg védekezésnél hátul elhelyezkedve, más alegységekkel közösen fellépve képesek megállítani az ellenséget. A BTR-ek is lőttek a már említett Meteor X célokra, amelyek ekkor az ellenséges felderítő repülőgépek szerepét „játszották el.” A páncélozott harcjárművek toronylövészeinek is meggyült

Hiába vannak a védők stratégiaiul kedvezőbb helyzetben, csak veszíthetnek. Képzeljük el, hogy a visszafoglalt fiktív várostól távolabb széles folyó kanyarog, partján stratégiaiul fontos objektumokkal. Ezek légi oltalmazását elsősorban hadihajók látják el, a fedélzetükre telepített légvédelmi géppágyúk segítségével. A Közös Fellépés 2014 keretében lezajlott Iron Cat 2014 nevű, szerb–magyar közös, hadihajós éleslövészet pontosan az állomány légvédelmi képességeit volt hivatott frissen tartani. Noha idén az MH 1. Honvéd Tűzserész- és Hadihajós Ezred katonái, szerb bajtársaikkal egyetemben szárafzöldről lőttek a PAV-1-es és PAV-4-es légvédelmi ágyúkkal, a gyakorlat így is alkalmas volt arra, hogy egy hadihajó teljes személyzete – a sza-

Az MH Összhaderőnemi Parancsnokság által irányított gyakorlatsorozat egyik legnagyobb szelete az MH 5. Bocskai István Lövészdandár Hódmezővásárhelyen állomásozó, 62. lövészzászlóaljára alapuló (NATO-nak felajánlott), modulelemekkel kiegészített zászlóaljharccsoportra hárul. Körülbelül kilencszáz katona érkezett az ország keleti régiójából a Bakonyba, hogy a gyakorlat első napjainak özönvízserű esőzése közepette felépítsék táborukat, és megkezdjék gyakorlatukat, a Bátor Harcos 2014-et. Az első hetekben a kisebb alegységek hajtottak végre éleslövészetet – támadó és védekező alapállásból. A BTR-ekkel felszerelt szakaszokat az MH 25. Klapka György Lövészdandár harcokcsi-szakaszával, mint beépült modulelemmel erősítették meg.

a bajuk a jól manőverező, kisméretű apróságokkal, de azért néhányat sikerült felőniük azok közül. Ez a kis epizód is jól példázta, hogy a gyakorlat tervezésénél milyen nagy hangsúlyt fektettek a valósághoz minél inkább közelítő helyzetekre. Hiszen a pilóta nélküli felderítő repülőgépek alkalmazása manapság már széles körben elterjedt, és a legjobb védekezés ellenük, az a lehető leghamarabb megsemmisíthetik őket.

A harcmezőn előfordul, hogy a szárazföldi csapatok váratlanul kutyaszorítóba kerülnek. Ilyenkor valóságos áldás a szakszerűen igényelt, gyorsan érkező légi támogatás. No, és persze a felderítők is hatékonyabban jutnak el a célterületre, ha helikopterrel viszik őket. Képzeljük el például, hogy lövészszerkezet mozog együtt egy konvojjal, ame-

A hadgyakorlat megnyitóján Fucsku Sándor vezérőrnagy, az MH Összhadserőnemi Parancsnokság parancsnoka elmondta: a végrehajtás során különleges figyelmet kell fordítani azokra a modulelemek segítségével végrehajtott feladatokra, amelyek a különleges műveleti katonák feladatrendszerébe tartoznak.

– Nagyon lényeges, hogy a katonák más haderőemekkel együttműködve is képesek legyenek végrehajtani különböző harcászati feladataikat. A gyakorlat bekerült a NATO kiképzési rendezvényei közé is. Éppen ezért katonáink részben amerikai, szerb és francia katonákkal együtt fogják végrehajtani feladataikat – nyilatkozta a vezérőrnagy.

Dr. Böröndi Gábor dandártábornok, az MH ÖHP szárazföldi haderőnem főnöke, eligazításában „csak” helytállást és teljesítményt kért a katonáktól.

– Nincs szükség különleges dolgokra, csak azt kell megmutatniuk, amit tudnak – közölte a tábornok.

lyet támadás ér. A szakasz képtelen elhárítani az attackot, a közelben pedig nincs olyan szárazföldi erő, amelyik támogatni tudná. (Valójában nem is nagyon kell képzelegni, mert Afganisztánban az ilyesmi gyakran előfordul.) A szakaszparancsnok ilyenkor – a megfelelő előzetes felkészítésnek köszönhetően – bejelentkezik egy, a légtérben közel tartózkodó repülőeszközhöz, és

angol nyelven igényli a légi támogatást, a tűzcsapást. Elméletileg minden lövészszázalónál egy képzett előretolt repülésirányító (JTAC – Joint Terminal Attack Controller) teljesít szolgálatot, de lehetőség van arra, hogy megfelelő felkészítés után (angol nyelven) nem képzett légiirányítók is kérjenek közvetlen légi támogatást helikopterektől vagy repülőgépektől, igaz, ők csak kor-

látozottan. (Mint ismeretes a Magyar Honvédség 2012 óta hivatalosan is képessé és képesítetté vált a JTAC teljes körű alkalmazására.)

Harcászati légideszant-tevékenység során bármilyen alegység gyors mozgására szállítóhelikoptereket alkalmaznak. A szárazföldi állomány először begyakorolja, hogy miként kell a helikopternek megfelelő alkalmi leszállóhelyet biztosítani, milyen módon kell szakszerűen ki- és beszállni, illetve a repülőeszköz elhagyása után hogyan kell végrehajtani az adott harcfeladatot – mindezeket elengedhetetlenül szükséges tevékenységgel nehezítve. Hogy ne legyen egyszerű a kijelölt helyszínre Mi-8-as szállítóhelikopterrel érkező feladatok helyzete, a gyakorlat forgató-

könyve alapján az ellenség ezúttal túlerőben is volt, ezért több lépcsőben kellett újabb baráti csapatok segítségét kérni (ők szintén helikopterrel érkeztek), míg végül csak a harcjárművekkel megerősített teljes lövészszázad volt képes pontot tenni a harc végére. Helikopteres szemszögből nézve az ilyen feladat azért kihívás, mert a forgószárnyas személyzete nem tudja előre, hogy hová kell leszállnia. Mindenképpen meg kell bízniuk tehát a szárazföldiek ítélőképességében és ki-képzettségében. Gyakran ilyen módon is egymásra vannak utalva a különböző haderőnemek, amelyek katonái közösen lépnek fel az ellenséggel szemben.

(Magazinunk következő számában folytatjuk beszámolóinkat a gyakorlatról.)

HARCKOCSIK ÁTCSOPORTOSÍTÁSA

Tizennégy T-72-es típusú harckocsit csoportosítottak át Kalocsáról Tatára; a lánctalpasok vasúti szerelvényen érkeztek az MH 25. Klapka György Lövészdandárhoz. „A tizennégy harckocsi egy része az alegység állománytáblájában rendszeresített technikai eszközök kiegészítésére került a tatabányai alakulathoz, a többivel pedig a Magyar Honvédség egyéb feladatainak ellátását biztosítják majd” – mondta el Zsigmond Kálmán ezredes, az MH Logisztikai Központ törzsfőnöke, aki korábban maga is harckocsizó volt, és több éven át szolgált Tatán is. Mivel a kalocsai tárolás során a harckocsik nem voltak hűtőfolyadékkal, kenő- és üzemanyaggal feltöltve, bevagonírozásuk harckocsi-vontatók segítségével történt, és a tati kirakodásnál is két VT-55-ös, valamint egy VT-72-es segítkezett.

Szűcs László; fotó: Galovtsik Gábor

TÖRÖK-MAGYAR GYAKORLAT

Az MH 86. Szolnok Helikopterbázis katonái, légi járművei, illetve egyéb technikai eszközei is részt vettek a magyar és török alegységek közreműködésével megtartott COOPERATIVE SAREX 2014 elnevezésű nemzetközi kutató-mentő gyakorlaton. Az MH Pápa Bázisrepülőtéren, a „nullaponti” lőtér környékén és a kijelölt légterekben végrehajtott feladatok célja a bajba jutott légi járművek személyzeteinek és utasainak felkutatása, mentése volt. A közös erőpróba során a résztvevők bebizonyították, hogy a begyakorolt eljárások, ellenőrzőlisták, eligazítások, azonosítások és NATO-szabványok a gyakorlatban is működnek.

Kép és szöveg: Tószegi Zoltán százados

FELKÉSZÜLTEK AZ OKTATÓK

Szolnokon, az MH Béketámogató Kiképző Központban megtartották az október végén kezdődő 28. Nemzetközi Katonai Megfigyelői Tanfolyam (International Military Observer Course – IMOC) leendő oktatóinak felkészítését. A hazai kiképzők mellett – a nemzetközi csereprogramnak köszönhetően – Finnországból, Indiából, Szlovákiából és Németországból is érkeztek szakemberek, akik begyakorolták azokat a mozzanatokot, amelyeket az IMOC-tanfolyam három hete során majd megtanítanak a hallgatónak.

Matócsiné Kiss Hajnalka főtörzsrámmester
Fotó: MH BTKK

ESKÜT TETTEK

A Magyar Honvédség őcsai kiképzőbázisán háromszáztizenhat, míg Debrecen főterén kétszázötvenhat önkéntes művelti tartalékos katona tett esküt. A többségükben korábban a honvédségnél, illetve valamelyik rendvédelmi szervezetnél szolgált tartalékosok ünnepélyes avatását kéthetes felkészítés előzte meg. Ennek során részt vettek alakjai és tereptan foglalkozásokon, továbbá műszaki, vegyvédelmi és lőkiképzésen. Ezt követően megkapták beosztásaikat.

Cs. Sárkány Beáta szakaszvezető, Kovács Dániel; fotó: Tóth László és Szalka Miklós őrzetve

Családi napot tartott szeptember 20-án az MH 59. Szentgyörgyi Dezső Repülőbázis. A vidám nyárbúcsúztatónak is beillő rendezvényen több mint kilencszáz-an vettek részt. Grécs György alezredes, a bázis törzsfőnöke elmondta: a kellemes időtöltésen és a kikapcsolódáson túl lehetőséget kívántak biztosítani arra is, hogy az itt dolgozók hozzátartozói látogatást teygenek ezen a nem mindennapi munkahelyen. A bázis vezetése azt tervezi, hogy minden olyan évben, amikor nem lesz repülőnap, megrendezik a családi napot.

CSALÁDI NAP

Kép és szöveg:
Galambos Sándor

SZAKÁPOLÓI VIZSGÁT TETTEK

Huszonhat ápoló tett sürgősségi szakápolói vizsgát Budapesten, az MH Egészségügyi Központ (MH EK) klinikai demonstrációs egységében. A hallgatók a Magyar Honvédség alakulatainak egészségügyi szolgálataitól és az MH EK sürgősségi osztályáról érkeztek. Dr. Horváth Péter orvos ezredes, a Magyar Honvédség megbízott egészségügyi főnökének értékelése szerint a vizsgázók által elvégzett egyes kurzus a csapategészségügy javulásáért jelenti. Ezt példázandó, dr. Pápai Tibor őrnagy, a Sürgősségi Betegellátó Centrum vezető ápolója, a képzés oktatószervezője elmondta: azoknál az alakulatoknál, ahol nincs csapatorvos, a jövőben – a mentőszolgálat kiérkezéséig – az itt végzett szakápolók lesznek az első ellátók.

Takács Vivien; fotó: Rácz Tünde

ISONZÓI MEGEMLÉKEZÉS

Az első világháború kitörésének 100. évfordulója alkalmából tartott emléknapon Ferenc pápa – az isonzói csaták emlékhelyein tett látogatása során – imát mondott az osztrák–magyar katonai temetőben nyugvó hősi halottakért. A Fogliano Redipuglia-i katonai temetőben tartott mise után Hende Csaba honvédelmi miniszter találkozott az egyházzfővel, és átadta neki a Honvédelmi Minisztérium emlékdobozát, amely egy olyan magyar katonai imakönyvet és azonossági jegyének tartóját tartalmazza, aki megjárta az első világháborús olasz frontot. A miniszter és a magyar zarándokok megemlékeztek a magyar katonai temetőben nyugvó több mint 7000 magyar katonáról, valamint az első világháború összesen több mint 600 ezer magyar katonai áldozatáról is.

Honvedelem.hu

Fotó: Osservatore Romano Servizio Fotografico

Az MH Civil–katonai Együttműködési és Lékeltani Műveleti Központba (MH CKELMK) látogatott Vargha Tamás, a Honvédelmi Minisztérium parlamenti államtitkára. A vendéget a Lehel utcai objektumban dr. Böröndi Gábor dandártábornok, az MH Összhaderőnemi Parancsnokság szárazföldi haderőnem főnöke, valamint Guba István alezredes, a központ megbízott parancsnoka fogadta. Az államtitkár tájékoztatást kapott az MH CKELMK alaprendeltetéséről, szervezeti felépítéséről, feladatrendszeréről, missziós szerepvállalásairól, majd megtekintette az alakulatnál rendszeresített speciális haditechnikai eszközöket, így például a multimédiás gépjárművet, illetve a háton hordozható univerzális hangosító berendezést.

Takács Vivien; fotó: Tóth László

ÁLLAMTITKÁRI LÁTOGATÁS

ÜLÉSEZETT
A KATONAI BIZOTTSÁG

Vilniusban tartották a NATO Katonai Bizottságának ülését; a kétnapos konferencián hazánkat dr. Benkő Tibor vezérezredes, a Honvéd Vezérkar főnöke képviselte. A tanácskozáson többek között szó esett az ukrán–orosz válságról, Szíria és Irak konfliktusocáiról, az afganisztáni műveletekről, valamint a NATO-csúcstalálkozóon elfogadott készenléti akcióterv (RAP – Readiness Action Plan) katonai feladatairól is. A tárgyalásokkal egy időben a Honvéd Vezérkar főnöke megbeszélést folytatott Jean-Paul Paloméros vezérezredessel, a NATO Transzformációs Parancsnokságának (ACT) parancsnokával, továbbá sor került a magyar és a litván vezérkari főnök kétoldalú megbeszélésére is.

Kép és szöveg: honvedelem.hu

MISSZIÓS ÜNNEPSÉG

– Missziós kontingens tagjaként külföldön szolgálni nem könnyű feladat. Ennél talán csak az egyéni beosztásban történő munkavégzés nehezebb, hiszen a külföldön egyedül szolgáló katonának mindig bonyolultabb a dolga – mondta a székesfehérvári missziós visszafogadó és kibocsátó ünnepségen Fucsku Sándor vezérőrnagy, az MH Összhaderőnemi Parancsnokság parancsnoka. A hazatérők az elmúlt hónapokban Szomáliában, Maliban, Nyugat-Szaharában és a Balkánon szolgáltak. Mellettük sorakozott fel az a tizennégy fő, akik hamarosan a Sínai-félszigetre indulnak, és elbúcsúztatták azt a két katonát is, akik az Európai Unió grúziai megfigyelő missziójában szolgálnak majd.

Snoj Péter; fotó: Rácz Tünde

A híradók napja alkalmából – a híradóhagyományok ápolásában, a híradás, az informatika és az információvédelem területén végzett kiemelkedő szakmai tevékenységéért, valamint a bajtársi közösség erősítéséért kifejtett hatékony társadalmi munkájáért – zászlószalagot adományozott az MH 43. Nagysándor József Híradó- és Vezetéstámogató Ezrednek a Puskás Tivadar Híradó Bajtársi Egyesület. Az adományozó ünnepségen részt vett Huszár János vezérőrnagy, az MH Összhaderőnemi Parancsnokság törzsfőnöke, megjelentek a székesfehérvári helyőrségben települt alakulatok, illetve a városi rendvédelmi szervek, társadalmi szervezetek képviselői is.

Mátyás Andrea; fotó: Bödö Viktória

ZÁSzlÓSZALAG AZ EZREDNEK

KÜLÖNDÍJÁT KAPOTT A KERESZTHEGY

A Varsóban megrendezett V. nemzetközi történelmi és katonai filmfesztiválon különdíjat nyert a második világháborúban harcolt 65. székely határvidécsz csoport történetét feldolgozó Kereszthegy című alkotás. A Zrínyi Katonai Filmstúdió, valamint a HM Társadalmi Kapcsolatok és Háborús Kegyeleti Főosztály koprodukciójában megszületett dokumentumfilm forgatókönyvírója, illetve társrendezője két fiatal történész, Bárány Krisztián és Nagy József, vezető rendezője Wonke Rezső, a filmstúdió vezetője, Karol Nowakowski fejlesztőigazgató szerint a Kereszthegy erénye a hitelesség, s a művészi munka is elismerésre méltó.

B. K.

Rendelkezési állományban

SZÜLETÉSNAPI BÚCSÚ

AUGUSZTUS 14-ÉN SZÜLETETT, NEGYEDIK ÉVES FŐISKOLAI HALLGATÓKÉNT EZEN A NAPON NŐSÜLT, NEGYVENEGY ÉV SZOLGÁLAT UTÁN AUGUSZTUS 14-ÉN KÖSZÖNT EL MUNKATÁRSAITÓL NYERS JÓZSEF EZREDES. A SZENTESI MŰSZAKI EZRED PARANCSNOKÁT SAJÁT KÉRÉSÉRE A HONVÉD VEZÉRKAR SZEMÉLYZETI CSOPORTFŐNÖKE NYUGDÍJ ELŐTTI RENDELKEZÉSI ÁLLOMÁNYBA HELYEZTE. BÚCSÚZTATÓJÁN TÖBB TÁBORNOK SZEMÉLYESEN KÖSZÖNTE MEG EDDIGI MUNKÁJÁT.

Nyers József már tizenéves korában is rajongott a gépekért, a nagykállói Budai Nagy Antal Szakközépiskolában növényvédő gépésznak tanult. Főiskolára készült.

– Eszembe sem jutott, hogy katona legyek, a nyíregyházi mezőgazdasági főiskolán akartam továbbtanulni – emlékszik vissza a parancsnok. – Egyik nap aztán a barátom azzal a meglepő ötlettel állt elő, hogy jelentkezünk a Kosuth Lajos Katonai Főiskolára. Az érvei meggyőzőek voltak: a felvételi még jóval az érettségi előtt van, nagyon kemény ugyan, de három napig tart. Ez pedig legkevesebb három nap távollétet jelent a suliból. Jó bulinak tűnt, harmincöt fős osztályunkból tizennégyen

A lerombolt mosztári Öreg híd helyére ideiglenes gyaloghídat építettek a magyar műszakik.

adtuk be a jelentkezési papírt. Én az építőgépész szakot jelöltem be, mert ebben szerepelt a „gépész” szó. Az a három nap egyébként számomra mégsem volt olyan jó buli: a testnevelési felmérésen távolgórás közben meghúzódtott a bokám, fekvőgipszet kaptam. A szóbeli felvételinél a bizottság lejött hozzám a gyengélkedőre, haza pedig katonai mentővel szállítottak. Az osztályunkból egyébként kettenket vettek fel, a másik srác azonban Mezőtúron, még az alap kiképzés kezdete előtt meggondolta magát.

Nyers József szakaszparancsnokként kezdte a tiszti pályáját, de már hadnagyként elhatározta, hogy egyszer önálló parancsnok lesz. Ez akkor egy pályakezdő tisztnél reális célnak tűnt, hiszen 1977-ben még sok műszaki alakulata volt a néphadseregnek. Húsz év alatt különböző beosztásokat töltött be Szolonok és Szegeden, majd kinevezték a szentesi MH 37. II. Rákóczi Ferenc Műszaki Dandár logisztikai főnökekének, ezt a hídépítő zászlóalj parancsnoki beosztása követte, aztán a dandár megbízott parancsnokhelyettese lett. Innen

Az afganisztáni nemzeti támogató elem parancsnoki teendőinek átvétele.

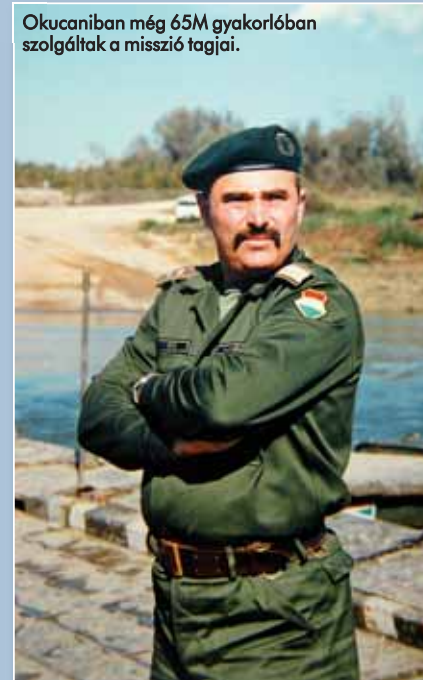
ült be a vezérkar katonai felsővezetői tanfolyamára, mire azonban ezt elvégezte, a szentesi dandárt zászlóaljja szervezték le.

– Elfogadtam a felkínált zászlóaljparancsnoki beosztást, hiszen hadnagy korom óta tudatosan arra készültem, hogy egyszer majd önálló parancsnok legyek. Két év múlva aztán jött a Bevetési Irány 2009, ahol „bedobtak a mélyvízbe”: műszaki tiszt létemre a tábor parancsnoka és a gyakorlat törzsfőnöke is én voltam. Ekkora méretű gyakorlatot több éve

nem tartott a honvédség két helyszínén: a várpalotai központi gyakorlóterén és Eresi térségében zajlott, tizennégy alakulat csaknem ezernégy száz katonával és háromszáz technikai eszközzel vett rajta részt. Minden kollégám megfeszített tempóban dolgozott, sem baleset, sem fejelemsértés nem történt. Meggyőződésem szerint, az ezen a gyakorlaton nyújtott teljesítményünk nagymértékben hozzájárult ahhoz, hogy a következő évben ezredre fejlesztették zászlóaljunkat.

Nyers ezredes három misszióban vett részt. Okucaniban kétszer egy évet szolgált, majd pályája befejezése előtt Afganisztánban fél évet, ahol nemzeti rangidősként fogadhatta a köztársasági elnököt.

Okucaniban még 65M gyakorlóban szolgáltak a misszió tagjai.

A Száván elkészült Mabey & Johnson híd.

– Az első, az 1996-os misszió jelentette a komolyabb kihívást. A „kontingens” megnevezés például akkor még nem is szerepelt a szolgálati szabályzatban, és olyan beosztásokra is szükségünk volt, amelyek abban az időben nem léteztek a honvédség állományában. A felkészülés során ezért az első feladatunk saját szervezeti és működési szabályzatunk elkészítése volt. Az alegységek összeállítására nagyon kevés időnk maradt, s a csapatoktól, az intézményektől és a raktáraktól is nekünk kellett „összeszednünk” a szükséges anyagi és technikai eszközöket. Kontingensünknek ugyanis kezdetben semmije sem volt. Őrnagyként a misszió műszaki zászlóaljának voltam a törzsfőnöke. Az IFOR szervezetébe tartoztunk, a Magyar Honvédség történetében mi voltunk az első olyan alakulat, amely a NATO alárendeltségében dolgozott. Alapvető feladatunk a közlekedési útvonalak műszaki felderítése, utak, vasútvonalak javítása, építése, fenntartása, ideiglenes és állandó hidak építése, bontása, megerősítése, javítása, robbanószerkezetek keresése, továbbá műszaki akadályok felszámolása volt. Első feladatul a Bosna folyó egyik lerombolt hídjának műszaki felderítését kaptuk. Ilyen munkát addig még sosem végeztem. Ezután a Száván felépítettük a magyar kontingens első Mabey & Johnson hídját, majd újabb „legek” következtek: egy 32 méter hosszú, két forgalmi sávú Python-3 fahíd, s a Tuzla–Zvornik vasútvonal helyreállítása. Ez utóbbi munka közben léptettek elő. Az alezredesti csillagot a következő váltás parancsnoka, Darók József ezredes adta át – a tábor röplabdapályáján.

Hét évig volt parancsnok Szentesen Nyers ezredes. A Magyar Honvédség egyetlen műszaki ezredének parancsnoka elkötelezettje fegyvernemének. Ezért is érzett például indíttatást arra, hogy dr. Padányi József dandártábornokkal és Kovács Tibor nyugállományú ezredessel feldolgozzák a műszaki csapatok történetét – az Építünk, védünk, alkotunk című könyv a Zrínyi Kiadó gondozásában jelent meg. Részt vett a Tisza zászlóalj megalakításában, rendelkezési állományba helyezése előtt két hónappal pedig rendhagyó műszaki konferenciát szervezett Szentesen. A tanácskozáson nyolc előadást hangzott el, a programhoz kapcsolódó technikai bemutatót a Magyar Honvédségben rend-

A rendhagyó műszaki konferencia befejezése is rendhagyó volt: minden résztvevő rendhagyó ajándékot kapott.

Egy kis lazítás a tavalyi műszaki napon – a bóják többsége állva maradt.

szerezített szinte valamennyi műszaki eszközt kiállították. A fegyvernem képességeinek hasonló méretű felvonultatására negyedszázada nem volt példa. – Azt akartuk elérni ezzel a konferenciával, hogy az összefegyvernemi parancsnokok megismerjék a műszaki munkáját; hogy rólunk ne csak az úszóhidak, a pontonok és a PTSZ-ek jussanak az eszükbe. Ráadásul a rendezvény tálcán kínálta annak lehetőségét, hogy a

legmodernebb eszközeink mellett a már feledésbe merült, sokak által ismeretlen képességeinket is bemutatthassuk. Egyébként többen megkérdezték, hogy miért ragaszkodtam ennyire ennek a konferenciának a megrendezéséhez, ahelyett, hogy nyugodt körülmények közt készültem volna visszavonulásomra. Nos azért, mert nem a „nekem már minden mindegy” jegyében akartam bejárni két hónapig a laktanyába. Szerintem,

Az unokákkal a Tisza partján.

A parancsnok a feleségét is a seregnek köszönheti: mindketten Szabolcshól ingáztak Szegedre, a vonaton ismerkedtek meg. Nyers hallgató a csapatgyakorlatát töltötte a csongrádi megyeszékhelyen. Erzsike pedig ott járt főiskolára. Később Erzsike is a hivatásos tiszt pályát választotta, őrnagyként vonult nyug-

állományba. Tamás, az idősebbik fiuk gyógyszerész, Péter, a fiatalabb pedig ügyész százados a szegedi katonai ügyészségen. A legnagyobb unoka, Noémi 10 éves, őt a 6 éves Ádám, a 3 éves Botond, a másfél esztendő Aliz és az egyévesnél picivel „öregebb” Hédi követik a családban.

amit az ember elkezd, azt becsületesen fejezze be. Ehhez tartom magam és ezt vártam el a munkatársaimtól is. Az ifjú tisztnek és altisztnek is ezt tanácsolom. Ugyanakkor legyenek mindig következtetések, kitérők, nyitottak és érdeklődők. Tudásukat folyamatosan bővítsék, ismerjék meg és szeressék szakmájukat, szívvel-lélekkel, hivatástudattal dolgozzanak. Legyenek sikerorientáltak, tüzzenek ki maguk elé egy célt, és legyenek meg mindent annak érdekében, hogy ezt meg is valósítsák. Éljenek a honvédség által felkínált lehetőségekkel, képezzék magukat. Célta-
lanul, csak „ügy” műszaki tisztnek lenni ugyanis nem érdemes.

Negyven év hivatásos tiszt szolgálata után Nyers ezredes maga kérte, hogy helyezék rendelkezési állományba.

– Úgy érzem, hogy emelt fővel köszönhetek el a kollégáimtól; ők voltak azok, akik segítettek a munkámat. Megtettem mindent azért, hogy ez az ezred működjön. Sikereink közösek, eredményeinket elsősorban nekik köszönhetem. Büszke vagyok arra, hogy Szentesen szolgálhattam, hogy kiváló munkatársakkal dolgozhattam. Úgy érzetem, most jött el az idő a „stafétát” átadására. Most, amikor az előjáró még marasztalt, nem pedig akkor, amikor majd küld. Ugyanakkor azt is be kell vallanom: egy kicsit elfáradtam. Szegeden lakunk, az utóbbi években reggel hatkor indultam otthonról és gyakran csak késő este értem haza. Nemsokára hatvanéves leszek, szeretnék az eddigieknél lényegesen több időt tölteni a családdal, játszani az unokákkal. A két fiam és mi is családiban lakunk, ezentúl a kerti munkákból is ki tudom venni a részem – elvégre növényvédő gépész vagyok. Szeretném Szegedet is alaposabban megismerni, hosszabb távon pedig azt tervezem, hogy esetleg bekapcsolódom a hadisírok gondozásába. Nem tudok és nem is akarok ugyanis elszakadni a hadseregtől. Annak ellenére, hogy már nem hordom folyamatosan az egyenruhát, életem végéig katonának fogom tekinteni magam. Mostanában viszont még az automatizmusok is működnek, a telefonomat például napközben többször megnézem, hogy keresset-e valaki. Pedig tudom, ha Szentesen olyan dolog történne, ami azonnali intézkedést igényel, az ügyeletes tiszt már nem az én számomat tárcsázná.

Egyedül
az Elbruszon

CSÚCSRA TÖRVE

EURÓPA LEGMAGASABB CSÚCSÁRA, AZ OROSZORSZÁGI ELBRUSZRA VITTE FEL ALAKULATA ZÁSLAJÁT GAZSÓ KRISZTIÁN TÖRZSŐRMESTER. AZ MH 86. SZOLNOK HELIKOPTERBÁZIS EJTŐERNYŐS KUTATÓ-MENTŐ ALTISZTJE TÁRS NÉLKÜL, EGYEDÜL JUTOTT FEL AZ 5642 MÉTERES MAGASSÁGBA.

Búvárkodik, ejtőernyőzik, szenvedélyes hegymászó – a magasság és a mélység bűvöletében él Gazsó Krisztián. A jelenleg Szolnokon, a helikopterbázison kutató-mentőként szolgáló altiszt úgy tizenhét éves kora körül kezdett érdeklődni az extrém sportok iránt.

– A tápiószecsői fegyverzettechnikai honvéd szakközépiskola növendékeként mentem el az akkori Bolyai-főiskola egyik nyílt napjára. A program része volt egy bemutató is, ahol a hallgatók kötélten ereszkedtek le a kilencemeletes kollégiumépület tetejéről. Szinte földbe gyökerezett a lábam a látványtól, ott a helyszínen elhatároztam, hogy ezt nekem is ki kell próbálnom. Annál is inkább, mert

nem tűnt bonyolultnak: kellett hozzá egy karabiner, pár méter kötél és egy ereszkedő eszköz. Néhány növendéktársammal összedobtuk a pénzünket, megvettük a szükséges felszerelést, majd elkezdtünk gyakorolni – emlékszik vissza a kezdetekre a törzsőrmester. – Először az akadálypályán próbáltuk ki magunkat, aztán egyre magasabb és magasabb helyeket kerestünk. Végül az iskola épületének tetején kötöttünk ki. Nem buktunk le, az ablakok is épek maradtak, de így utólag belegondolva nagyon vakmerőek voltunk. Minden képzettség, technikai ismeret nélkül, csak a saját fejjünk után menve, a filmekben, a fotókon látottakat utánoztuk. Idővel kipróbáltam a mászást is, műfalon kezdtem,

Az Elbrusz tetején.

majd kijártam a Pilis környéki sziklákhoz. Egy évre rá aztán az egyik osztálytársammal elvégeztük a Magyar Hegymászó Oktatók Egyesületének bontakos alaptanfolyamát.

Gazsó Krisztián mászott a Magas-Tátrában, az Alpokban, a Dolomitokban, a Sierra Nevadában, Új-Zélandon és a Déli-Alpokban is. Ha pedig csak a jelentősebb csúcsokat említjük, a Marmolada, a Grossglockner, a Mont Blanc, a Anokgel (téli mászás), a Mount Dixon, a

Nagy magasságú ugrás egy MC-130 Combat Talon típusú repülőgép rámpájáról.

Az Elbrusz hófödte csúcsa.

Az Elbrusz – a földrajzi Európa legmagasabb hegye – a Kaukázus hegységben, az Oroszországhoz tartozó Kabard- és Balkárföld, valamint Karaesáj- és Cserkeszföld köztársaságok területén, a grúz határ közelében található. Legmagasabb csúcsa egy kialudt vulkán. A hegy tetejét egész évben hó borítja, az Elbruszról 17 nagyobb gleccser indul ki. Nyugati csúcsának magassága 5642 méter, először 1874-ben mászta meg egy csoport. A keleti csúcsra először a karaesáj Cselar Hacsirov jutott fel 1829. július 22-én. A nyugati csúcsot első kaukázusi útján, 1884. augusztus 23-án a magyar Déchy Mór, a Kaukázus egyik első kutatója is megmászta kísérőivel.

Forrás: internet

Triglav (téli mászás), a Lyskamm Orientale és a Piramide Vincent meghódításával már önmagában összesen 29 807 méter magasságot küzdött le. Ehhez júliusban aztán az oroszországi, közelebbről a Kaukázusban található Elbrusz megmászásával újabb 5642 métert „tett hozzá”.

– A tavalyi évet a missziós szolgálat miatt kihagytam, ezért idén, a szabadságom alatt mindenképp mászni akartam. Sajnos Doszkoty Milán barátom és egyben magashegyi mászó társam most nem tudott csatlakozni hozzám, ezért olyan csúcsot kellett keresnem, amelyre egyedül is feljutok. Csoportban, idegekkel ugyanis nem akartam mászni, s mert nyári és téli hegyi vezetői képesitésem is van, feleslegesnek tartottam fizetni azért, hogy valaki engem vezessen. Azért az Elbruszt választottam, mert ennek a csúcsnak a leküzdése technikaiag viszonylag könnyű, a mászás útvonala pedig eléggé biztonságos egy szőlőmászáshoz. Egyébként itt a csoportok is általában kötél nélkül másznak, a csapat tagjai nincsenek összekötve. Gyakorlatilag tehát mindenki egyedül küzd meg a hegyvel. Ha pedig valaki kicsúszik, jégesáknnyal tud fé-

Pihenő az Új-Zéland déli szigetén található Tasmán gleccser mellett.

kezni. Két dolog jelentett számomra kihívást: a csúcs magassága és az, hogy egyedül jussak fel oda. Önálló expedícióként, saját logisztikai ellátással, szervezéssel és utazással. A felkészülést – mint mindig – információgyűjtéssel kezdtem. Az interneten számtalan térképet, útleírást és élménybeszámolót lehet találni. Abból, hogy ki hogyan mászta (vagy éppen nem mászta) meg a hegyet, kulcsfontosságú dolgokat lehet leszűrni. Mások hibáiból a sikeres mászás érdekében mindig érdemes tanulni.

Miután egy kinti ügynökségtől kért meghívólevelet, megkaptam a vízumot és beszereztem az Oroszországra történő beutazáshoz szükséges összes papírt, július 12-én repülőgépre ültem.

– Bécsi és moszkvai átszállással jutottam el Mineralnye Vody repterére. Ott várt rám egy autó, amivel három órás autózás után értem a hegy közelébe. A szállodám 2000 méter magasan, a Baksan-völgyben volt. Két napot akklimatizálódással töltöttem, vettem kilenc napra elegendő élelmiszert, szereztem gázpalackokat a főzéshez, illetve a hó megolvasztásához. A harmadik napon aztán elindultam. A hegy lábáig kocsival mentem, onnan viszont saját lábamon, egészen a csúcsig. A mászást öt magaslati tábori terv alapján hajtottam

vége, alpesi stílusban. Nem akartam nagyobb ütemet diktálni magamnak, nehogy a szintkülönbség gyors változása miatt kiüszön a hegyi betegség. A hóhatár úgy 3500 méteren kezdődött, az utolsó táborhelyem 4695 méteren volt. A napi tervezett szintkülönbségek viszonylag könnyedén teljesíthetők voltak, ezért soha nem kellett ébersztőre állítanom az órát. Nyugodtan aludtam, felkeltem, összepakoltam, megreggeliztem és indultam. A csúcstámadás napján viszont éjjel egy órakor keltem, de a nagy szél miatt nem tudtam elindulni. Úgy három óra körül aztán, kinézve a sátorból, megláttam néhány fejlámpát mozogni a hegyen. Úgy döntöttem, ha mások megkockáztatják a mászást, én is nekivágok a még hátralévő majd' 900 méternek.

Krisztián egy órát töltött 5642 méter magasan. Kicsit körbenézett, elkészít

Panoráma a Grossglockner-ről, Ausztria legmagasabb hegycsúcsáról.

tette a fényképeket és indult vissza az ötös táborba. Itt megint eltöltött egy éjszakát, a következő napon pedig lejött a hegyről.

– A mászás lényege számomra nem az, hogy álljak a csúcson. Egy hegy legmagasabb pontjának az elérése csak azt jelenti, hogy teljesítettem az önmagam elé tűzött célt. A csúcsig eljutni az igazi kihívás. Az odáig vezető út minden

egy pillanatát szeretni lehet: a küzdelmet a hegyvel, az időjárással és nem utolsósorban önmagammal. Egyébként sokat gondolkodtam azon, hogy mit vigyek magammal a csúcusra. Megszokott dolgom ugyanis, hogy a sportolók mászásaitak valakinek vagy valakinek felajánlják. Mivel már több mint három éve a helikopterbázison dolgozom, és nagyon szeretem az alakulatomat, kivá-

– A legsúlyosabb balesetem az Egyesült Államokban, a tengerészgyalogság nyári hegyi vezetői tanfolyamának vizsgáján történt, ahol egy gleccserhasadékba kellett beugranom. Ez úgy ötméteres szabadesést jelent, aztán megfog a kötél, majd ki kell mászni a hasadékból. Hegymászó múltam miatt azonban az októm nekem jóval hosszabb kötelel adagoltatott ki, mint a többieknek.

Sziklamászás Csókakőn.

Úton Európa legmagasabb pontjára.

ló kollégáim vannak, arra jutottam, hogy az Elbrusz megmászását a bázisnak ajánlom fel. A barátainak, a munkatársaimnak és a parancsnokaimnak. Mondhatni, a csúcra felvitt zászlóval akartam megköszönni azt a rengeteg segítséget és támogatást, amit tőlük kaptam.

Hegymászás közben sosem szenvedtem balesetet Gazsó Krisztián. Néhányszor ugyan alaposan összeszevázta magát és esetenként csontjai is törtek, de ezek a sérülések mindig gyakorlás vagy edzés közben történtek. A hegymászó alaptanfolyamon például visszaerősítés közben az egyik társa rosszul kezelte a biztosítóeszközét, s emiatt kis magasságból leesett – ekkor a keze sérült meg. A mászófal fogásai viszont kétszer úgy szakadtak ki nála, hogy az elsőnek csuklórepedés, a másodiknak sarokzúródás lett a következménye.

Vigyorogva ugrottam, de a bakancsomon lévő hágovas fennakadhatott a jégfalon, a testsúlyom pedig a hátizsák súlyával együtt a lábamra terhelődött, és bokától felfelé függőlegesen, úgy tíz centi hosszan megrepedt a lábszárcsontom. Nem volt szükség segítségre a feladat befejezéséhez, azonban aggódtam a tanfolyam miatt. Fent aztán megnyugtattak, hogy nincs veszve semmi, mert ez az ugrás volt az utolsó vizsgafeladat. Minden követelményszintet eredményesen teljesítettem, a külföldi katonák közül egyedül én fejeztem be a tanfolyamot. Arra pedig kiváltképp büszke vagyok, hogy hallgatótársaim és oktatóim titkos szavazással engem választottak a kurzus legeredményesebb résztvevőjének. Osztályelsőként D. B. Hall amerikai tengerészgyalogság ezredesétől vehettem át a tanfolyam elvégzését bizonyító dokumentumot és a Honor Graduate kitüntetést. Azt a pillanatot sosem fogom elfelejteni.

Mint minden hegymászó, Krisztián is szeretne egyszer 8000 méter fölé eljutni, de anyagi okok miatt ez egyelőre csak a távlati céljai között szerepel. Figyelembe véve, hogy az Elbrusz megmásása mintegy 350 ezer forintjába került, egyelőre reálisabbnak tűnik valamelyik 7000 méter körüli csúcs meghódítása.

KÉT FÉRFI, EGY ESET

Az Astellas-díj kitüntetettjei

RANGOS SZAKMAI ELISMERÉST, ASTELLAS-DÍJAT KAPOTT AZ MH EGÉSZSÉG-ÜGYI KÖZPONT–HONVÉDKÓRHÁZ KÉT MUNKATÁRSA, PROF. DR. RÓKUSZ LÁSZLÓ NYUGÁLLOMÁNYÚ EZREDES, FŐORVOS ÉS DR. PÁPAI TIBOR ŐRNAGY, EGYETEMI OKLEVELES ÁPOLÓ, FŐISKOLAI ADJUNKTUS.

Az Astellas-díjat 2007-ben alapította az Astellas Pharma Kft. gyógyszeripari cég – a japán Astellas Pharma Inc. magyarországi leányvállalata – a hazai gyógyítók társadalmi megbecsülésének erősítése, a kiemelkedő szakmai és emberi teljesítmények elismerése céljából. Odaitélésével évről évre a legkiválóbb orvosok és egészségügyi szakdolgozók munkáját honorálják. Olyanokét, akik példamutatásukkal, hivatásuk gyakorlásával a szakma elismerését, illetve a betegek bizalmát egyaránt kivívták, emellett sokat tettek az egészségügyi dolgozók társadalmi megítélésének javításáért.

– Személyes élmények is közrejátszottak abban, hogy az orvosi hivatást választottam. Gyermekkoromban ugyanis sokat betegeskedtem, főleg légúti fertőzéssel, illetve középfülgyulladásal küszködtem, szüleim gyakorta vittek kórházba. Mindezek ismeretében ta-

lán nem meglepő, hogy a játékaim jelentős részét különböző „orvosi felszerelések” tették ki, s azokkal sokat játszottam. Akadt ugyanakkor más is: családi nevem megegyezik a pestisből

Az orvosi egyetemet katonai ösztöndíjként végezte el 1979-ben, ezt követően a kalocsai ezredhez vezényelték, mint vezető orvost. 1983-ban került az MH Egészségügyi Központ egyik jogelődjéhez, a Központi Honvédkórházba, ahol előbb a Fertőző Osztályon, majd annak megszűnése után az I. számú Belgyógyászati Osztály Infektológiai Részlegén dolgozott. 1994-ben nevezték ki főorvosnak, 2006. október elsejétől pedig a belgyógyászati osztály osztályvezető főorvosának. Egy éven keresztül – 2001-2002-ben – a Honvédkórház tudományos igazgatói posztját is betöltötte, majd 2002 és 2006 között az MH Honvédkórház orvos igazgatójaként dolgozott. 2007. július elsején – sikeres pályázat után – kinevezték a négy

Rókus László 1998-tól a Magyar Honvédség főinfektológusaként is tevékenykedik. E beosztás jelentőségét az infektológia hadseregekben betöltött szerepe adja; elég, ha csak a műveleti területek jelentette kihívásokra vagy a biológiai hadviselésre gondolunk.

Társasági tagságainak, hazai közéleti szerepvállalásainak, illetve elismeréseinek felsorolásához kevés lenne a cikkünk adta terjedelem, ezért álljanak itt csak a legfontosabbak: 1984 óta tagja a Magyar Infektológiai és Klinikai Mikrobiológiai Társaságnak, amelynek 2003-tól két cikluson át az elnöke is volt, jelenleg pedig a főtitkára. A Semmelweis Egyetem Doktorai Tanácsa és a Klinikai Orvostudományok Doktorai Iskola által szervezett programban 2005. június 28-án sikeresen – summa cum laude eredménnyel – védte meg PhD-értekezését. 2006-tól a Magyar Tudományos Akadémia köztestületi tagja. Több hazai egyetemen oktat, rendszeres előadó graduális és posztgraduális képzéseken. Nyugállományba vonulásának évében, 2011. március 15-én –

Prof. dr. Rókus László

gyógyulók védőszentjének nevével. A 14. században élt ferences rendi szerzetes, Szent Rókus „nyomdokaiba lépve”, én is a fertőző betegségekkel kezdem foglalkozni. Bár inkább a véletlen hozta úgy, hogy infektológus lettem, mert eredetileg hematológusnak készültem, de a Honvédkórházban azon az osztályon nem volt szabad státus – idézi fel a motivációkat dr. Rókus László nyugállományú ezredes, aki egész eddigi pályafutását a katonai egészségügyben töltötte.

kórház összevonásával létrejött Állami Egészségügyi Központ I. számú Belgyógyászati Osztályának osztályvezető főorvosává. Az osztály a katonai egészségügy területén a múltban és napjainkban is meghatározó szerepet tölt be, hiszen ott végzik – egyebek mellett – a katonai alkalmasság elbírálásához szükséges vizsgálatokat. Emellett az osztály – hivatásos és szerződéses orvos tisztjei, altsztr nővérei révén – képviselteti magát a nemzetközi katonai missziókban is.

beosztásában huzamos időn át végzett kiemelkedő munkássága elismeréseként – vehette át a köztársasági elnöktől a Magyar Köztársasági Érdemrend lovagkeresztjének katonai tagozatát. A Pécsi Tudományegyetemen 2011-ben habilitált, majd 2013. július elsején kinevezték a felsőoktatási intézmény általános orvosi karának címzetes egyetemi tanárává. Idén aztán elérkezett rendkívüli pályafutása újabb csúcshoz: a konzervatív orvosi szakterületek kategóriában ő kapta az év orvosa Astellas-díjat.

Az Astellas-díjjal (több kategóriában) 2007 óta ismerik el az orvosokat, az egészségügyi szakdolgozók számára azonban csak 2011-ben írták ki az első ilyen pályázatot. Nem kellett sokat várunk ugyanakkor, hogy megszülessen az első „katonai” siker: idén az egyetemi területi gyakorlatvezetői különdíjat dr. Pápai Tibor őrnagy, egyetemi okleveles ápolói, főiskolai adjunktus kapta.

– Amikor 14 éves koromban, 1984-ben döntenem kellett a továbbtanulásról, számomra egyértelmű volt, hogy az egészségügyet választom, így a váci egészségügyi szakközépiskolába jelentkeztem. Egy-két év elteltével – másodikos vagy harmadikos koromban – pedig már oktattam is: elsősegélynyújtást tanítottam általános iskolásoknak, emellett különböző táborok egészségügyi biztosítását vállaltam. Nagyon megszerettem ezt a hivatást, s a mai napig azt vallom, hogy a pályaválasztáskor jól döntöttem. Akadt ugyanakkor egy személyes jellegű motiváció is. A család egyik barátja háziorvos volt, akivel jó kapcsolatot ápoltam, tetszett a munkája. S hogy mi vonzott az egészségügyben? Talán meglepően hangzik, de leginkább a környezet és a kihívás. Az utóbbi alatt a betegek, a hozzátartozóknak, illetve a kollégáknak történő megfelelést értem, továbbá azt, hogy szakemberként miként tudunk alkalmazkodni a rendkívüli helyzetekhez. Tanárként azt szoktam mondani, hogy az egészségügyi szakdolgozó egyik legfontosabb kompetenciája az adaptációs ké-

Dr. Pápai Tibor

esség: ez az alapja a biztonságos betegellátásnak és az ellátórendszer működőképességének – mondja Pápai Tibor. Az őrnagy nem véletlenül hangsúlyozza a betegeknek történő megfelelést, hiszen ők legtöbbször a hozzáállás, a törődés, a kiszolgálás, a humánus alapon ítélik meg az adott intézményt, illetve az ott dolgozók szakmaiságát. Érettségi után a váci mentőállomáson kezdett el dolgozni, majd sorkatonaként az akkori Honvédkórház mentőszolgálatához került. Bár leszerelése után szeretett volna ott maradni, üres státus híján erre nem nyílt lehetősége. Visszatért tehát Vácra, megszerezte a mentő szak-

ápolói végzettséget, majd 1993. március elsején befutott a várva várt hívás: megüresedett egy hely a Honvédkórház mentőszolgálatánál.

– Mondanom sem kell, azonnal jöttem, mert a sorkatonaként itt töltött másfél év alatt nagyon megkedveltem ezt a helyet; tetszett a családi légkör, illetve az, hogy a polgári kórházakhoz mérten jobb felszereltségnek köszönhetően magas színvonalon lehetett dolgozni. E ponttól kezdve szakmai fejlődésem összehozta a Magyar Honvédséggel: már katonaként szereztem meg a főiskolai, majd az egyetemi diplomát, később pedig a tudományos doktori fokozatot –

tudjuk meg Pápai Tibortól, aki ugyanakkor az egykori alma matertől, azaz a váci egészségügyi szakközépiskolától sem szakadt el. Olyannyira nem, hogy első diplomájának megszerzése után visszatért oda, mint óraadó tanár.

– Hatalmas szakmai élmény és elismerés, hogy volt tanárainkkal taníthatok együtt. Jó érzés kollégaként tekinteni rájuk, azokra az emberekre, akikre felnézek, akiktől oly sokat tanultam. Ennél már csak az jobb, amikor én adhatok át nekik új ismereteket – jegyzi meg az őrnagy.

A Honvédkórházban immár 21 éve dolgozik, ez idő alatt megfordult a mentőszolgálat, az aneszteziológia és intenzív terápia területén, 2006 óta pedig

az intézmény Sürgősségi Betegellátó Centrumának vezető ápolója. 2002-ben diplomás ápolói, míg 2004-ben – a Magyar Honvédségben elsőként – egyetemi okleveles ápolói végzettséget szerzett a Pécsi Tudományegyetem Egészségtudományi Karán. A Nemzeti Közszolgálati Egyetem Doktori Iskolájában 2014. január 23-án védte meg „Az egészségügyi tisztek és altisztek katonai-egészségügyi ismeretei, kompetenciái, azok fejlesztésének lehetőségei” című doktori PhD-értekezését, summa cum laude minősítéssel. Közel öt éve a Semmelweis Egyetem Egészségtudományi Karán – adjunktusi beosztásban – az aneszteziológia, intenzív terápia és a sürgősségi betegellátás tantárgyakat oktatja, emellett

a Gyógyszerészeti és Egészségügyi Minőség- és Szervezet-fejlesztési Intézet (GYEMSZI) szaktanácsadójaként jeles képviselője a hazai egészségügyi szakképzés fejlesztésének.

A gyakorlati oktatás erősítése céljából a Honvédkórházban működő Klinikai Demonstrációs Egység, szaknyelven skill-labor (melyet magazinunk 2014. márciusi számában részletesen bemutatunk) megvalósításában is elvitatathatlan érdemei voltak. A demonstrációs szakképzés rendkívüli jelentőséggel bír az egészségügyben; lényege, hogy a tanuló az egyes, készségszinten elsajátított beavatkozásokat (például vénabiztosítás vagy egy injekció beadása) képes legyen élethű szituációkban alkalmazni, rendkívüli helyzetekben is ismerje fel a beteg kóros állapotváltozását, kompetenciájának megfelelően tudjon beavatkozni, a csapatmunkában is helytállni.

Pápai őrnagy a skill labor létrehozását a kezdettől fogva szívügyének tekintette, már csak azért is, mert az egészségügyben eltöltött közel három évtized alatt megtapasztalhatta a gyakorlati képzés fontosságát. Nem meglepő tehát, hogy a tervezésben és a kivitelezésben egyaránt aktíván részt vett, s mindezeknek is köszönhetően 2014. február 6-án átadhatták az ország első klinikai demonstrációs egységét, amelynek szakmai irányítása az ő feladatai közé tartozik.

CÉL A TÚLÉLÉS

Tizenkét nap megpróbáltatás

POCSOLYÁK VIZÉT TISZTÍTOTTÁK, FÁBÓL, KŐBŐL FEGYVERT KÉSZÍTETTEK, A MAGUK ÉPÍTETTE MENEDÉKBEN ÉJSZAKÁZTAK. MEGTANULTÁK, HOGY A HANGYATOJÁS ÉS A HÖRCSÖG IS LEHET TÁPLÁLÉK, EGYES GÁZLÓ-MADARAK VISZONT NEM EHEŐK. A SZOLNOKI HELIKOPTERBÁZIS SZÁRAZ-FÖLDI TÚLÉLŐGYAKORLATÁNAK RÉSZTVEŐI SIKERÉLMÉNNYEL ZÁRTÁK A KIKÉPZÉST: TÚLÉLTÉK A FELKÉSZÍTÉST.

Szeptember végén tizenkét napig tanulták a túlélés fortélyait a táborfalvai gyakorlótéren az MH 86. Szolnok Helikopterbázis pilótái, fedélzeti technikusai és repülő-műszaki katonái. Ez volt a nyolcadik ilyen felkészítés, a mostani kurzuson tízen vettek részt.

– Egy B szintű, úgynevezett SERE (Survival, Evasion, Resistance, Extraction – túlélés, menekülés, ellenállás, ki-

emelés) kiképzést hajtottunk végre, amelyet évente általában két alkalommal szervezünk. Ebből az egyik olyan alaptanfolyam, mint a mostani volt, a másik pedig egy rövidebb időtartamú, szinten tartó tréning. Az alaptanfolyamot mindenkinek el kell végeznie, aki a bázison valamilyen repülőeszköz fedélzetén dolgozik, elméleti és gyakorlati ismereteket pedig két évente frissítjük. A kül-

szolgálatra jelentkezőkkel szemben alapkövetelmény a kiutazás előtt a részvétel egy túlélési gyakorlaton – mutatja a kitelepülés első napjaiban készített fotókat Simon Zsolt őrnagy, a képzés vezetője.

– A katonák nálunk megtanulják, hogy mit tegyenek, ha műveleti területen valamilyen okból elszakadnának alakulattól, és egyedül maradnának az ellen-

ség földjén. Ilyen eset előfordulhat például egy meghibásodás következtében végrehajtott kényszerleszálláskor. A kiemelőség a gép személyzete magára van utalva, esetleg napokig kell rejtőzködniük, az életük a leleményességüktől függ. Ezért kell megtanulniuk, hogyan tudják átvészelni azt az időt, amíg a harc-téri kutató-mentők megtalálják őket. Tudniuk kell például észrevétlenül mozogni a terepen, rejtékhelyet építeni, gyufa nélkül tüzet gyújtani, védekezni a szélsőséges időjárási viszonyok ellen és ellátni sebesült társaikat. Úgyan-

kor fontos ismerniük az ehető növényeket és állatokat, tudniuk kell, miből lehet fegyvert, vadászleszközt készíteni, hogyan lehet egy pocsolya vizét megsűríteni annyira, hogy az fogyasztható legyen.

Mindezt nem egészen két hét alatt kellett készség szinten elsajátítaniuk a tanfolyam résztvevőinek.

– A túlélésre történő felkészítés három fokozatban történik – kapcsolódik a beszélgetésbe Réz Levente őrnagy, a tanfolyam parancsnokhelyettese. – Az úgynevezett A szintű képzés tulajdonképpen csak tájékoztatás a túlélési fogásokról. A foglalkozások zöme tanteremben zajlik, a hallgatók terepre csak ritkán mennek. Megnéznek néhány filmet és elolvassnak pár könyvet a témáról. A mi tanfolyamaink viszont B szintűek, ami azt jelenti, hogy az elméletben tanultakat a gyakorlatban is alkalmazniuk kell a kurzus résztvevőinek. Több éjszakát töltöttek például a maguk által épített menedékekben, baltát, kést, csúzlít, dárdát, vízszűrő alkalmazhatóságot készítettek a környéken összeszedett anyagokból; töréseket, ficamokat rögzítettek, ellátták „sebesült” társaikat. Gyakorolták a terepen történő rejtőzködést, a kapcsolatfelvételt és a kódolt kommunikációt az őket kereső mentőegységekkel; megtanulták, milyen jeleket kell maguk mögött hagyniuk a kiemelési pontig tartó menekülési útvonalukon ahhoz, hogy saját csapataik megtalálják őket. A legmagasabb, C szintű felkészítés egyébként annyival nyújt többet az általunk

szervezett kiképzéseknél, hogy a résztvevőkkel elemzik az esetleges fogságba esésük körülményeit, és felkészítik őket arra, mire számíthatnak a kihallgatások alkalmával.

A helikopterbázis túlélési gyakorlati mindig egy huszonnégy órás zárógyakorlattal érnek véget.

– Ez a felkészítés a hallgatók által elsajátított ismereteknek. Egy ellenséges területen végrehajtott kényszerleszállást modelleztünk – veszi át a szót ismét Simon őrnagy. – A csoport tagjait kora

reggel kihelyeztük különböző helyszínekre, mintha elszakadtak volna egységeiktől. El kellett készíteniük menekülési tervüket, huszonnégy órájuk volt eljutni a tőlük mintegy 30 kilométerre lévő ki-

emelési pontra. A feladat végrehajtását bonyolította, hogy a feltételezett hadműveleti területen már az „ellenség” is kereste őket; az alájátszók szerepét az MH 25/88. Könnyű Vegyes Zászlóalj

katonái vállalták. Volt harcálláspontjuk, figyelőjük és rendszeresen járőröztek, keresték a mieinket. Voltak olyanok, akiket elfogtak: velük közösen kiértékeltek azokat a hibákat, amelyek fogságba esésükhöz vezettek. Végül elvittük őket egy adott pontra, ahonnan folytathatták a gyakorlatot. Nem mentünk a kiképzés C szintjére, csupán érzékeltetük velük, hogy milyen következményei

Hamza Norbert főtörzsrámcsoportvezető nem hajózó, földi beosztása ellátásához nincs szüksége egy ilyen túlélési gyakorlatra, önként jelentkezett a felkészítésre.

– Szerettem a kihívásokat, éveket vártam arra, hogy végre bekerülhessek a csapatba – mondja a szolnoki bázis repülőműszaki zászlóaljának fegyvermechanikusa. – Közben persze érdeklődtem, hogy mi is történik egy ilyen kiképzésen. Azt hittem, mindenre felkészültem, de hatalmasat tévedtem. A táborban minden nap nehezebb volt az előzőnél, egyre nagyobb és nagyobb terhelést kellett elviselnünk. Szinte mindig nagyon korán keltünk, a pihenőidők hosszát pedig folyamatosan csökkentették. Gépész beállítottságomnál fogva a gyakorlati feladatokat viszonylag könnyedén megoldottam, azokhoz csupán józan ész és egy kis kezűgyesség kellett. Az elsősegélynyújtás viszont már jóval nehezebben ment. Sokat kell még tanulnom ahhoz, hogy vállalkozni merjek egy valóban sérült társam ellátására.

mégis nyílt terepre lépni, előtte pár órát mindenképpen figyelnie kell, hogy meggyőződjön, nincs mozgás a területen, senki nem jár arafelé. A civilekkel is kerülnie kell a találkozást.

– Fel kell készülni arra is, hogy a kiemelési ponton órákon át kell majd rejtőzködni a harci kutató-mentők megérkezéséig – folytatja Simon őrnagy. – Mivel pedig leszállt a helikopter, a segít-

gorú előírásai alapján zajlik, ezeket a dokumentumokat pedig a műveleti területen szolgálatot teljesítő katonáknak ismerniük kell. Arra készítettük fel tanfolyamunk résztvevőit, hogy baj esetén képesek legyenek együttműködni a harctéri kutató-mentőkkel, ismerjék azokat az eljárásokat, amelyekkel esetleg majd őket mentik ki. Erről szólt ez a közel két hét – tudjuk meg Simon Zsolt őrnagytól.

lehetnek annak, ha hibáznak a rejtőzködés során.

Valós harci körülmények közt általában negyvennyolc órán belül megtörténik az alakulatuktól elszakadt katonák kiemelése. Két napot kell tehát túlélniük. Ha ennél később érkezik a segítség, akkor célszerű egy, a lehetőségekhez képest komfortos rejtékhelyet kialakítaniuk, illetve felkészülniük egy hosszabb gyaloglásra. Alapvető szabály, hogy tilos olyan helyeken (földúton, mezőn) haladni, ahol belelűközhetnek idegeknekbe. Ha a rejtőzködő katona kénytelen

HARAPÓS HERCULES

A VILÁG TALÁN LEGISMERTEBB, SZÁLLÍTÓ REPÜLŐGÉP ALAPJAIN MEGÉPÍTETT TÁMADÓ REPÜLŐGÉPEI A LOCKHEED AC-130-AS CSALÁD TAGJAI. AZ AMERIKAI LÉGIERŐ KÖZEL 50 ÉVE ALKALMAZZA A TÍPUS KÜLÖNBÖZŐ VÁLTOZATAIT, AMELYEK VIETNAMTÓL AFGANISZTÁNIG A VILÁG SZÁMOS HADSZÍNTERÉN BIZONYÍTOTTÁK KÉPESSÉGEIKET.

Először is érdemes felidézni, mire is használhatók ezek a repülőgépek. A cél az ellenség élőerejének, járműveinek, állásainak, nehézfegyverzetének támadása, közeli légi támogatás révén. Mivel a négyhajtóműves Hercules nagy célpontot nyújtanak, így a gépeket csak ott lehet bevetni, ahol a szövetséges erők megszerezték már a teljes légi fölényt, és az ellenséges légvédelem is jobbra megsemmisült. Mivel a géppuskákat, a vállról indítható, rövid hatótávolságú légvédelmi rakétákat könnyű elrejtetni és használni, így az AC-130-asok jellemzően éjjel, nagy magasságban repülve dolgoznak.

DZSUNGELHARCOK

A család közös őse a Douglas AC-47 Spooky, a második világháborús veterán C-47-esek felfegyverzett változata.

A tíz 7,62 milliméter űrméretű Browning AN/M2 géppuskával (később ezek helyett a három, nagyobb tűzerejű General Electric GAU-2/M134 hatsövű

géppuskával) felszerelt repülőgépek helyett 1967-ben választotta ki az amerikai légierő a Lockheed modern, négy turboprop hajtóművel felszerelt C-130-

A kezdetek: egy AC-130E Vietnamban.

as szállítóegypét, mint az új támadógép alapját. A család első gépe az 54-1626 lajstromjelű JC-130A szállítóegyp volt; ezt a Wright-Patterson Légibázison építették át a feladatra. A gép egy, az orrába szerelt és egy, az első gépjáratába épített, oldalra néző infravörös kamerát, analóg tűzvezető számítógépet kapott, fegyverzete pedig négy 7,62 milliméteres GAU-2/A géppuskából és két 20 milliméteres M61 Vulcan géppágyúból állt. A repülőegyp a harci helikoptereknél magasabban és hosszabb ideig tudott járőrözni a saját erőket támogatva, s éjjel vagy rossz időjárási körülmények között is képes volt pontos tűzvezetésre. A bevetésre alkalmasnak nyilvánított AC-130A Spectre repülőegyp még 1967 szeptemberében megkezdte 90 napos éles tesztprogramját a dél-vietnami Nha Trang Légibázisról. A sikeres tesztek hat újabb gép átépítése követte az előbb felsorolt fegyverekkel; a hetedik gép azonban (a vietnami tapasztalatokat figyelembe véve) a két M61 Vulcan mellé további két, nagyobb kaliberű, 40 milliméteres L/60 Bofors géppágyút kapott. Vietnam felett három gép veszett oda: egyet SA-2 (Sz-75 Dvina) légvédelmi rakétával, kettőt 37 milliméteres géppágyúval löttek le.

Az AC-130-asok rendszeresen tértek vissza a bevetéseikről komoly sérülésekkel.

1970-ben, részben a veszteségeket pótolandó, 10 újabb AC-130A átalakítását végezték el. A gépek egyik fontos feladata a Ho Si Minh-ösvényen éjjel közlekedő észak-vietnami teherautókonvojok vadászata volt. Ehhez különleges eszközöket alkalmaztak: az eredetileg a tengeralattjárók elleni felderítésre használt, a mágneses mező eltéréseit észlelő AN/ASD-5 passzív antenarendszer például az AC-130-asokra szerelve képes volt érzékelni a teherautók motorjának elektromos rendszerét, így a gépek eredményesen támadhatták a járműveket.

san meg kellett erősíteni a repülőegyp szerkezetét, mert az egyik Bofors helyére speciális acélbölcsőben beszerelt löveg elsütőekora a gép méreteket „ugrott” jobbra. Igaz, az első M102-essel ellátott AC-130E nem sokáig maradt a levegőben: 1972. március 30-án egy bevetésen 57 milliméteres géppágyúval lelőtték. A vietnami konfliktus lezárulta után Laosz és Kambodzsa fölött hajtottak végre bevetéseket az AC-130A és E változatú támadógépek. 1969 és 1975 között a térségben összesen hat Spectre és 52 főnyi személyzet esett áldozatul az ellenséges légvédelemnek.

A MÁSODIK GENERÁCIÓ

A trópusi forróság után a hidegháború várta a harcedzett négyhajtóművesek új generációját. A fegyverzet változatlan maradt, s az új felderítő és kommunikációs rendszerekkel ellátott AC-130H-k a floridai Hurlburt Field repülőtérén találtak otthonra. A H változat ALQ-172 elektronikai önvédelmi rendszerének továbbfejlesztett, nagyobb belső memóriával ellátott, alacsonyabb frekvenciákon is dolgozó változata védte a gépet az ellenséges lokátorok radarhullámaiktól. Az AC-130H tömegét csökkentették, egybekapcsolták a szükséglettel nem illelő páncélat eltávolításával és a könnyebb fémhál készült fedélzeti lőszerterelő használataival.

A védelmet szolgálta az AN/AAQ-24 DIRCM rendszer, mely a közeledő infravörös vezérlésű légvédelmi rakéták érzékelőit lézergusárral semlegesítette.

Munkában a 40 milliméteres Bofors töltőkezelője.

Az AC-130-asok még sokáig maradnak az amerikai légierő különleges műveleti parancsnokságának szolgálatában.

Az AN/AAR-47 rakétaindítás-jelző, az AN/ALE-47 infravörös és radarcsaliszóró, az AN/ALQ-196 aktív zavarórendszer és az AN/ALR-69 radarbesugárzás-jelző növelték a jelenleg már csak tartalékban lévő AC-130H Spectre-k védelmét. Ez a változat már alkalmas volt légi utántöltésre is, így nagy hatótávolságú bevetéseket is végre tudott hajtani.

A jelenlegi derékhadat már az alapsan továbbfejlesztett AC-130U Spooky adja, melyet 13 vadonatúj C-130H Hercules szállítógépből alakítottak át. A Boeing szakembereitől új, kisebb tömegű, de megnövelt védelmű páncélozást kapott. Emellett beépítettek még megnövelt felbontóképességű GEC-Marconi maradékfény-erősítésű tévékamerát és infravörös kamerát, Raytheon AN/APQ-180 felderítő és célkövető radarrendszert (amely alkalmas a 40 és a 105 milliméteres löszerek követésére, becsapódási pontjaik meghatározására, így korrigálva a tűzvezetést), Raytheon AN/AAQ-26 infravörös kamerát, a gép jobb oldalán egy 360 fokban forgatható gömbben Lockheed Martin AN/AAQ-39 elektrooptikai és infravörös tűzvezető, lézeres célmegjelölő rendszert és a külső eszközből már lézersugárral megjelölt célpontok követésére alkalmas rendszer. Komoly fejlesztésen esett át a repülőgép önvédelmi rendszere is. A már bevált AN/ALR-69 radarbesugárzás-jelző, illetve a AN/ALE-47 infravörös és radarcsaliszóró mellett az ultraibolya tartományban működő AN/AAR-44 közeledő rakétákat észlelő berendezés, ITT Exelis AN/ALQ-172 elektronikai önvédelmi rendszer, AN/ALQ-196 zava-

A 105 milliméteres tarack töltése harci körülmények között nem egyszerű feladat.

Az M102-es tarack beszerelése előtt meg kellett erősíteni a repülőgép szerkezetét.

rórendszer, továbbá a Northrop Grumman AN/AAQ-24 Nemesis DIRCM rakétaelhárítója gondoskodik a 14 fős személyzet és a gép biztonságáról. Az alapfegyverzet is megváltozott: a 40 milliméteres L/60 Bofors gépágyú és a 105 milliméteres M102 tarackágyú mellett megjelent az ötsövényű, 25 milliméter űrméretű General Dynamics GAU-12/U Equalizer gépágyú is.

Az új tűzvezető rendszerek és a radar bármilyen időjárási viszony mellett alkalmassá teszik a repülőgépet a célpontok felderítésére és megsemmisítésére. Igaz, e monstrumokkal még mindig éjjel biztonságosabb repülni.

Az 1994. július elsejétől hadrendben álló AC-130U-k (elődjükhöz hasonlóan) szintén igen sikeresnek bizonyultak Afganisztán, Szomália és Irak felett, amerikai és szövetséges katonák százainak mentették meg az életét. Számos különleges műveleti akció végrehajtásánál álltak készenlétben vagy avatkoztak be az AC-130-asok, köszönhetően a nagy hatótávolság és a légi utántöltési képesség nyújtotta lehetőségnek. Számos esetben nem támadó, hanem felderítő, hírszerző feladatot láttak el a repülőgépek, fedélzeti felderítőrendszereik segítségével.

VAN MÉG ÚJABB

A legújabb generációt a leendő AC-130J Ghostriider-ek jelentik. A prototípus idén január 31-én szállt fel először. A gépek alapja az MC-130J

A kamerák éjjel-nappal képesek a célpontok felderítésére, követésére.

A legendás GAU-12/U Equalizer gépágyú.

Az AC-130H komoly tűzerőt képvisel.

Commando II, amelyet eddig az amerikai légierő különleges műveleti parancsnoksága alkalmazott. A C-130J Super Herculesből átalakított Com-

mando II-esekre épített Ghostriider-ekből a jelenlegi tervek szerint harminckettőt állítanak hadrendbe, alkalmazkodva a különleges műveleti erők egyre növekvő igényeihez. A gépek a precíziós csapásmérő csomagban két, egymástól függetlenül működő, a pilótákat és a fegyverrendszereket kezelőit kiszolgáló AN/AAQ-38 FLIR elektrooptikai és infravörös felderítő és célkövető rendszert, szintetikus apertúrájú, nagy felbontóképességű radarrendszert, egy 30 milliméteres Mk44 Bushmaster II-es, oldalra néző gépágyút, a hátsó rámpára szerelhető, Gunslinger rendszerből indítható AGM-176A Griffin irányított levegő-föld rakétákat, továbbá 110 kilogramm tömegű, GBU-39 SDB GPS/inerenciális navigációs rendszerrel irányított bombák hordozására alkalmas négyes bombatartókat kapott. A repülőgép fedélzeti rendszer „beszélget” a szárazföldi erők Blue Force Tracker azonosító rendszerével, így előzve meg a saját csapatok megtámadását.

Az AC-130U fegyverzetoperátorának munkahelye.

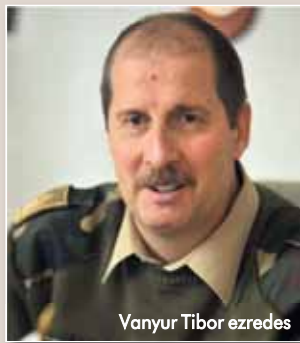
FOLYAMATOS FELTÖLTÉS

A MAGYAR HONVÉDSÉG, ILLETVE BÁRMILYEN HADSEREG, CSAK AKKOR LEHET KÉPES ALAPFELADATAINAK MARADÉKTALAN ELLÁTÁSÁRA, HA A HIVATÁSOS ÉS A SZERZŐDÉSES ÁLLOMÁNY MELLETT FOLYAMATOSAN SZÁMOLHAT AZ ÖNKÉNTES TARTALÉKOSOKKAL, AKIK SZÜKSÉG ESETÉN IDŐLEGESEN KIEGÉSZÍTIK A MEGLÉVŐ ERŐK KÉPESSÉGEIT. E RENDSZERNEK NAGYON KOMOLY HAGYOMÁNYAI VANNAK KÜLFÖLDÖN, HAZÁNKBAN VISZONT 2010-TŐL GYAKORLATILAG A SEMMIBŐL KELLETT ÚJRAÉPÍTENI.

Az egyes országok békeidőben fenn tartott haderejének képességei nem mindig elegendők a különleges jogrend bevezetését igénylő helyzetek elhárításához. Így a hadsereget ilyenkor – például háborús helyzet vagy természeti katasztrófa esetén – ki kell egészíteni azokkal a képességekkel, amelyekkel már maradéktalanul meg tud felteni rendeltetésének. Ez a gondolat vezérelte a hazai önkéntes tartalékos rendszer kiépítését is; a feladat 2010-ben, gyakorlatilag a nulláról kezdődött el, hiszen akkoriban mindössze pár tucat lelkes állampolgár szándéknyilatkozata állt a honvédelmi tárca rendelkezésére.

ÚJ CÉLCSOPORTOK

– Jelen pillanatban közel kétezer önkéntes védelmi tartalékosunk és mintegy háromezer-ötszáz önkéntes művelti tartalékosunk van – mondja Vanyur Tibor ezredes, az MH Hadkiegészítő és Központi Nyilvántartó Parancsnokság parancsnoka. – Ez némileg elmarad a 2014 végére előirányzott nyolcezres cél létszámtól, ám továbbra is mindent megteszünk a feltöltés érdekében. A szolgálat iránt érdeklődők most is folyamatosan érkeznek, bár számuk az első időszakhoz képest némiképp csökkent. Ez nem meglepő, hiszen kezdetben a

Vanyur Tibor ezredes

MAGYAR HONVÉD

tiszti Akadémián több mint kétszázötven önkéntes művelti tartalékos tette le ünneplés katonai esküjét: mindannyian egyetemi, főiskolai hallgatók vagy felsőfokú végzettséggel rendelkezők, akik teljesítették a számukra előírányzott huszonöt napos kiképzést. Ennek során a jelentkezők alakí, harcászati, vegyvédelmi, fegyvertechnikai és anyagismereti foglalkozásokon vettek részt, már a második héten sor került az éleslövészetre, valamint leküzdötték a tűzka-dály-pályát is. A pozitív tendenciák igazolására álljon itt két adat: amíg 2012-ben, a nyári időszakban csupán mintegy negyven önkéntes művelti tartalékos főiskolás és egyetemista tett esküt, addig mára ez a szám több mint hatszorosára nőtt. 2012 nyarán az összes szerződő körében három százalékos volt a harminc év alattiak aránya, s ez az arány 2013 végére már mintegy 10 százalékra nőtt.

– Az ország nagy egyetemeinek szinte mindegyikével együttműködünk, csaknem folyamatosan jelen vagyunk az oktatási intézményekben; a honvédelmi ismeretek oktatásán túlmenően mobil toborzópontokkal, különféle programo-

kon történő részvétellel keltjük fel a fiatalok érdeklődését. Mint azt az adatok is mutatják, nem eredménytelenül. Szegeden a tavaszi félévben több mint ötszázan vették fel a honvédelmi ismeretek tantárgyat. Folyamatosan tájékoztatjuk a fiatalokat és a jelentkezős is folyamatos – hangsúlyozza Vanyur Tibor.

LÉTEZIK ÉS MŰKÖDIK

A munkáltatói támogatói programon keresztül a parancsnokság a munkaadókkal is folyamatosan kapcsolatot tart, hiszen a rendszer csak az ő bevonásukkal lehet igazán sikeres.

– Mára már több mint ötszáz munkáltatóval kötöttünk megállapodást. Igyekszünk őket hozzásegíteni a megfelelő információkhoz; nekik is tisztában kell lenniük a rendszerben rejlő előnyökkel, lehetőségekkel, hiszen csak így fogják támogatni azt. Az első lépések már a közszférában is megtörténtek a különböző együttműködési megállapodások megkötése révén – jegyzi meg az ezredes.

– Ugyanígy nagyon fontos azokkal is kapcsolatba lépni, akik munkát keres-

szolgálati járandóságok jelentkezése látványos és gyors létszámemelkedést hozott. Miután őket bevontuk a rendszerbe (nagyjából 2012 végétől), új célcsoportok felé kellett fordulnunk: az egyetemisták, a középiskolások irányába. Ők teljesen más hozzáállást igényelnek tőlünk, mint a volt hon- és rendvédelmi dolgozók, hiszen mással kellett felkelteni a figyelmüket, s bonyolultabb is fenntartani az érdeklődésüket.

Bonyolultabb, de távolról sem lehetetlen, és ezt a számok is igazolják. Augusztus 8-án, Szentendrén, az MH AI-

MAGYAR HONVÉD

nek, ezért folyamatosan tájékozódunk a munkaügyi központoknál. Ebből a körből ugyanakkor természetesen nemcsak a tartalékos szolgálatra várunk jelentkezőket, hanem a szerződéses le-génységi állománykategóriába is. A Magyar Honvédség a tekintetben is egyedülálló, hogy a nyolc általánost végzetektől a diplomásokig mindenkinek tud a végzettségének megfelelő beosztást ajánlani, amennyiben az illető vállalja, hogy egy bizonyos időre elkötelezi magát a haza szolgálatára; az is fontos szempont a jelentkező számára, hogy a honvédség biztos megélhetést nyújt – jegyzi meg Vanyur Tibor.

Az önkéntes tartalékos rendszer első igazán komoly erőpróbáját a 2013. évi dunai árvíz jelentette: a Zöldár 2013 árvízvédelmi feladatok végrehajtása idején több mint ezernegyszáz tartalékos tel-

jesített szolgálatot, ami az újjáalakult hadkiegészítési és tartalékos rendszer első nagy gyakorlati vizsgája is volt. A tartalékosok más tekintetben is bekapcsolódtak a honvédség munkájába, szin-

te minden területen jelen voltak. Az idei adatokra még természetesen várni kell, de 2013-ban összesen 4851 behívóparancsot adtak ki tartalékosoknak, kilencszázhuszonkilencen pedig kiképzési feladatra vonultak be.

– A rendszerszerű, tényleges szolgálat 2013. január elsejétől működik. Gyakorlatilag nem akadt olyan kiemelt honvédségi feladat, amelynek végrehajtásában ne vettek volna részt a tartalékosok – a vízosztástól a kalocsai technikai eszközök karbantartásán át az összes nagy hadgyakorlatig. A szolgálati járandóságosokat (rövid központi felkészítés után) gyakorlatilag azonnal be lehetett dobni a mélyvízbe, hiszen múltjuknak köszönhetően ismerik a rendszert, tapasztaltak. Általánosságban azt mondhatom, hogy egyszerre két-háromszáz fő tölti tényleges szolgálatát, a katonai szervezetek aktuális igényei alapján – mondja Vanyur Tibor.

2013-ban a haderő megnyitotta a lehetőséget az önkéntes tartalékosok külföldi missziós szerepvállalása előtt is: ennek alapján az első pályázó tavaly augusztusban kezdte meg szolgálatát Maliban.

INTENZÍVEBB FELKÉSZÍTÉS

Az önkéntes műveleti tartalékosok békeidőben tehát a professzionális haderő egyetlen alkalmazható tartalékát jelentik, s a katasztrófavédelem területén is komoly szerepük van. Ugyanakkor manapság kevesebb szó esik az önkéntes védelmi tartalékosokról, pedig a rend-

szer újjáépítése velük kezdődött meg. A folyamat azzal indult, hogy véget vettek annak a gyakorlatnak, amely szerint a laktanyák biztonságáról őrző-védő cégek emberei gondoskodtak. Mint Vanyur Tibortól megtudtuk, a jövőben az önkéntes védelmi tartalékosok foglalkoztatásában is várhatók változások.

– Az önkéntes védelmi tartalékosok,

vezetői döntés alapján, eddig az őrzendő objektum szerinti illetékes katonai szervezet hadi állománytáblájába tartoztak szakasz- vagy századszinten. Folyamatban van az átszervezés az elsősorban a különleges jogrend idejére létrehozandó MH 2. Honvédelmi Dandárba, vagyis békében minden védelmi tartalékos az állományilletékes parancsnok alá kerül. Létrejön egy olyan dandárszintű szervezeti erő, amely egy kézben összpontosul, egy felelősségi körbe tartozik, és állományát több mint kétezer tartalékos alkotja majd. Ezáltal nagyon komoly erő, nagyon komoly képesség alakul ki – tekint a jövőbe a parancsnok.

Mindezzel párhuzamosan – 2015-től kezdve – az önkéntes védelmi tartalékosok is intenzívebb felkészítést kapnak.

– Sokuknak nincs katonai múltja, így a kiképzésükre nagyobb hangsúlyt kívánunk fektetni, s az eddigieknél jobban be akarjuk őket vonni a tényleges katonai szolgálatba, így például a jövőben a védelmi tartalékosok is részt vehetnek majd hadgyakorlatokon – összegez Vanyur Tibor.

Ismerkedés a sáncterszámmal

Az időjárás sem könnyítette meg a hadviselő felek dolgát.

KIFULLADÁSIG

BÁRAZ ÖSSZECSAPÁSOK 1914. OKTÓBER–NOVEMBERBEN IS VÁLTOZATLAN INTENZITÁSSAL ZAJLOTTAK A NYUGATI ÉS A KELETI FRONTON EGYARÁNT, A KATONÁK KIMERÜLTSEGE, A LŐSZERHIÁNY, ILLETVE A BEÁSOTT VÉDELEM ELLENI HARC KILÁTÁSTALANSÁGA ELŐREVETÍTETTE A HÁBORÚ KÉPÉNEK MEGVÁLTOZÁSÁT. KÜSZÖBÖN ÁLLT A LÖVÉSZÁROK-HADVISELÉS.

A marne-i vereség után visszavonuló németek 1914. szeptember közepén szilárd védőállást alakítottak ki az Aisne folyó mentén, a Compiègne–Soissons–Reims–Varenes–Verdun feletti vonalon, illetve ennek folytatásaként nagyjából a lotaringiai francia–német határt követve egészen Svájcig. Ezen a frontszakaszon megkezdődött tehát a lövészárók-hadviselés, s ebben eleinte a németek kétségkívül gyakorlottabbnak bizonyultak, nem véletlenül. A császári haderő ugyanis bármelyik európai vetélytársánál több utász, hidász és árkász (azaz mai szóhasználattal élve műszaki) csapattal rendelkezett. A külföldi katonai megfigyelők már az 1900-as évek elején tartott

hadgyakorlatokon láthatták, hogy a német bakák milyen mesterien bánnak a gyalogsági ásóval (más néven sáncterszámmal), s az általuk épített, szögesdróttal megerősített védelmi állások gyakran több, egymás mögött kialakított lövészárók-vonalból álltak, amelyek közt a közlekedést futóárkokkal oldották meg.

VERSENYFUTÁS A TENGERIG

Az ellenséget üldöző francia és brit erők az Aisne folyó és a lotaringiai francia–német határ mentén ilyen árok-rendszerekből álló tábori erődítésekbe ütköztek, ezeken pedig már nem tudtak áttörni. Pathhelyzet alakult ki, amelynek

nyomán az antant és a német hadvezetés figyelme is észak felé irányult: felismerték, hogy az Aisne-től a tengerig húzódó 160 kilométer hosszú nyílt területen még meg lehet kerülni az ellenség szárnyát. Megkezdődött tehát a versenyfutás a tengerig azzal a céllal, hogy a szemben álló felek megtalálják a rést az Aisne menti lövészárók-rendszer és a La Manche között. Ugyanakkor mindkét oldalon súlyos gondot jelentett a munícióhiány, amelyet az év végéig már nem is tudtak orvosolni.

Az akciók sorát a németek kezdték, ám vállalkozásuk teljes kudarcot valdott, akárcsak ezt követően a franciák hasonló próbálkozása. Az átkarolási kísérletek azonban tovább folytatódtak, s

A német nehéztüzérség Liége és Namur után Antwerpen erődjének ellenállását is megtörte.

így a frontvonal mind közelebb került a tengerhez. Ebben a helyzetben megnőtt Antwerpen jelentősége, különösen a németek számára, mert utánpótlási vonalak folyamatosan veszélyeztettek a

zére. Antwerpen bevételét után a német erők folytatták előrenyomulásukat, s elfoglalták a szintén belgiumi Gent, illetve a francia Lille városát, továbbá a belga tengerpart egy részét is.

kikötővárost védő antanterők, így azokat semmiképp sem hagyhatták a hátukban.

A Moltkét váltó új német vezérkari főnök, Erich von Falkenhayn szeptember 28-án kezdte lövetni a Liége és Namur ostrománál már bevált mozsarakkal Antwerpen, egyúttal gyalogsági erőket vont össze a rohamra. A támadók október 3-án törtek át az első, 5-én éjjel pedig a második védelmi gyűrűt. Másnap a belga haderő és az oldalukon harcoló – amúgy csak két nappal korábban, vagyis meglehetősen elkésve érkezett – brit királyi haditengerészek és tengerészgyalogosok megkezdték kivonulásukat a városból, amely október 10-én került az ellenség ke-

YPRES: ELŐSZÖR

Október közepére így már csak a belga Flandrián át vezető keskeny folyosó kínált lehetőséget a szemben álló feleknek a döntés kicsikarására. A még mindig hazai földön harcoló belgák a Nieuwpoort-nál a tengerbe ömlő Yser folyó kölyékét, egy magas talajvízszintű partvidéki zónát szálltak meg, mellettük a franciák helyezkedtek el, tőlük délre, a tengerparttól 35 kilométerre fekvő Ypres városa körül pedig az angolok rendezkedtek be. Egy hónapon át dúlt itt a heves küzdelem: először a németek, majd az antanterők, végül ismét a németek próbálkoztak. Az ellenfelek nem véletlenül erőltették épp e térségben a támadásokat: ha a németek győznek, nemcsak a belga, hanem a francia tengerpart egy része is az ő kezükre kerül, olyan fontos kikötőkkel, mint Dunkerque, Calais vagy Boulogne. Ebben az esetben egy nagyságrendileg 150 kilométeres szakaszon, a La Manche legszűkebb részén szilárd bázist építhetnek ki Angliával szemben. Ha viszont az antanterők járnak sikerrel, akkor megkaparinthatják a teljes belga tengerpartot. Bármelyik forgatókönyv is valósuljon meg, a

A harcokban a franciaországi Reims városának büszkesége, a katedrális is súlyos károkat szenvedett.

győztes hatalmas stratégiai sikert könyvelhet el.

Falkenhayn október 12-én két hadsereget bevetve indította meg támadását, amely azonban nem érte el a célját, 20-án kifulladás. Ebben komoly szerepe volt annak, hogy az angol, a francia és a belga haderő összehangoltan védekezett, igaz, mindezért az utóbbi különösen nagy árat fizetett, hiszen állományának 35 százaléka odaveszett. E frontszakasz stabilizálásával ugyanakkor Belgium területének egy kis darabja az antant kezében maradt, így a háború egész ideje alatt a belga hadsereg hazai földön harcolhatott.

Az antant ellentámadására október 20–28. között került sor, ám sikert ez sem hozott. Ekkor ismét a németek jöttek: először a part közelében próbálkoztak, de október 29-én a belgák megnyitották a tenger útját elzáró zsilipeket és elárasztották a vidéket; ezzel Nieuwpoort és Diksmuide városa között egy 15 kilométer hosszú, 3–5 kilométer széles átjárhatatlan zónát hoztak létre. Falkenhayn ezután Ypres-től délre próbálkozott: csapatai a csata csúcspontján át is törtek, de az antant a tartalékok gyors bevetésével visszavetette a támadókat. A német vezérkari főnök végül november 11-én állította le az akcióit – miután a nagy veszteségeket elszenvedett két hadserege teljesen kimerült.

A nyugati fronton az ypres-i csata volt az 1914-es esztendő utolsó jelentősebb harci cselekménye, s az ősz végére az Északi-tengertől a semleges Svájcig mintegy 760 kilométer hosszan húzódott a lö-

A harcok előrehaladtával a veszteségek mindkét oldalon ijesztenően megnöttek.

vészárkok vonala. A manőverezéshez szükséges szabad terület eltűnt, akár csak a frontális támadással elérhető siker reménye. Mindkét oldal stratégiai úgy gondolták, hogy a beásott erőkkel szemben indított offenzívának jelentős tűzértségi támogatás nélkül semmi esélye sincs, ám éppen a tűzértségi lövegekben és az azokhoz szükséges lőszerekben szenvedtek hiányt a hadviselő felek. Az első ypres-i csata végén például a brit tűzértségi napi hat löszert használhatott el lövegenként, ami a géppuskákkal szemben előrenyomuló gyalogság harcának segítésére elégtelen volt. A katonai vezetők most már az eredetileg ter-

vezettnél hosszabb háborúval számoltak, de azt nem gondolták, hogy a nyugaton kialakult frontvonal közel négy évig alig-alig fog változni.

MONARCHIA: VÉGRE GYŐZELEM

Az ősz a keleti fronton is számos kellemtelenséget tartogatott a német, illetve a vele szövetséges osztrák–magyar hadvezetésnek. Októberre ugyanis befejeződött az orosz erők teljes mozgósítása, és a cári katonai irányítás egy hatalmas erejű támadás indítására készült. A front középső szakaszán, Galícia nagy részének szeptemberi elfoglalásával ehhez

meg is teremtették az alapot, egy újabb sikeres akcióval pedig már Németország és az Osztrák–Magyar Monarchia belső területeit veszélyeztethették volna.

Ennek megfelelően meg is kezdődött a főerők átcsoportosítása Varsó környékére, a Visztula középső folyásához. Ám az oroszok nagy erejű támadását megelőzték saját összehangolt offenzívájukkal a központi hatalmak. Ehhez a német hadvezetés sziléziai bázissal megszervezte a már korábban is ott állomásozó területvédelmi (Landwehr-) egységekből és a 8. hadsereg egy részéből a 9. hadsereget, melynek élére Paul von Hindenburg, a 8. hadsereg addigi főparancsnoka került. Ez az erő, közösen az osztrák–magyar 1. hadsereggel, 1914. szeptember 28-án lendült támadásba, és október közepéig sikeresen haladt előre: a bal szárnyat alkotó németek egészen Varsóig jutottak, míg szövetségeseik a jobb szárnyon felszabadították Przemyslt. Az oroszok a Visztula és a San folyók vonalán állították meg az előrenyomulást, majd négy hadsereggel megindították az ellentámadást, s november elejéig eredeti állásaikig szorították vissza a német és osztrák–magyar csapatokat, ráadásul Przemysl ismét körülzárták. A központi hatalmak számára egyre súlyosabbá vált a helyzet a keleti fronton. A császári haderő megerősítésére hat hadtest érkezett nyugatról, november elsején pedig az oroszok elleni hadműveletek egységes vezetésére létrehozták a németek addigi főparancsnokságát, amelynek élére Hindenburgot nevezték ki.

Komplexebb kiképzésüknek köszönhetően a németek kezdetben előnyről éltek a lövészárkok-hadviselés területén.

Őt a 9. hadsereg élén August von Mackensen követte, aki Tannenbergnél főszerepet játszott az orosz 2. hadsereg bekerítésében és megsemmisítésében. Az új parancsnok november 11-én felújította a német támadást, amely 23-án a lódzi csatával zárult; a hadművelet eredményeként sikerült megállítani a cári erők előrenyomulását, egyúttal elhárult a sziléziai orosz betörés veszélye is.

A Krakkó és a Kárpátok között harcoló osztrák–magyar csapatok mindenképpen rendkívül nehéz helyzetbe kerültek. Az orosz hadvezetés december elején még a Szilézia elleni támadás

megismétlésének tervéről is letejt, mi több, feladta Lódz városát, és könnyen védhető állásokat foglalt el, hogy a Monarchia ellen eredményt érjen el. Franz Conrad von Hötzendorf osztrák–magyar vezérkari főnök azonban felfigyelt arra, hogy az orosz 3. és 8. hadsereg között egy nagyságrendileg 30 kilométer széles rés keletkezett. Ezzel szemben összehívta a rendelkezésére álló legjobb erőket (beleértve a német 43. hadosztályt is), s december 3-án támadott. Különösen súlyos harcokra került sor Lapanownál és Limanowánál, az utóbbi helyszínen elsősorban a magyar honvéds csapatok tűntek ki bátorságukkal, helytállással. Nekik is köszönhetően – mindazonáltal hatalmas veszteségek árán – az osztrák–magyar haderő december közepéig vissza tudta szorítani az oroszokat a Visztula és a Tarnóv közti szakaszon a Dunajec folyó mögé, Tarnów és a Kárpátok között pedig Goricéig.

Mint ahogy azonban John Keegan hadtörténész Az első világháború című könyvében megjegyzi: a Limanowa–Lapanow-i győzelem egyben a Monarchia haderejének hattyúdala is volt, hiszen az a háború végéig önállóan már nem kezd bele döntőnek szánt hadműveletbe, s későbbi nagy győzelmeit (Gorlice, Caporetto) kizárólag német segítséggel tudja majd kivívni. Ami azt illeti, az osztrák–magyar katonai vezetés már a Limanowa–Lapanow-i hadjáratnál is sokat köszönhetett a szövetségeseitől kölcsönkapott alakulatoknak.

A tűzértségi löszerek olyan ütemben fogytak, hogy az ősz végére korlátozni kellett a naponta felhasználható mennyiséget.

A lövészárkok a keleti fronton szintén megjelentek: az osztrák–magyar haderő Galíciában is igyekezett jól védhető állásokat kialakítani.

Tüzérek rivaldafényben

A MAGYAR TARTALÉKOSOK SZÖVETSÉGÉNEK (MATASZ) HAGYOMÁNYŐRZŐ TAGOZATA A TŰZÉRHAGYOMÁNYOK ÁPOLÁSÁT VÁLLALTA FEL, S E TEVÉKENYSÉGÉT MA MÁR NEMZETKÖZI SZINTEN IS ELISMERT PROFIZMUSSAL VÉGZI.

A csapat vezetője, Jásdi Balázs szerint az elmúlt évek is igazolták, hogy tökéletes választás volt az immár százszentendős múltra visszatekintő magyar tüzér fegyvernemi hagyományok felkarolása, ugyanis – üzleti szóval élve – a legeladhatóbb fegyvernem a tüzérség. Egyszerre jeleníti meg az emberi erőt és ügyességet, a viszonylag könnyen mozgatható haditechnikát, érdekes műszereket, valamint a fény- és hanghatást. Az általuk preferált három hadtörténelmi időszak (az első és a második világháború, illetve 1956) is jó választás volt, ugyanis nagy a társadalmi érdeklődés mindhárom iránt.

Szerencsésüknek és rengeteg munkájuknak köszönhetően mindegyik időszakhoz rendelkeznek legalább egy használható tüzérségi eszközzel, a szükséges műszerekkel és kellékekkel. Egyébként a kellékek, a pótalkatrészek és a töltényhüvelyek beszerzése sokszor nehezebb feladat, mint a lövegeké. Jásdi Balázs elmondta, hogy e probléma megoldásában sokat segítettek nekik a különböző hadi-

ipari cégek, legfőképpen a HM CURRUS Gödöllői Harcjárműtechnikai Zrt. és a HM EI. Zrt. Idén áprilisra készültek el negyedik lövegük felújításával (ez egy második világháborús könnyű páncéltörő ágyú), amelynek köszönhetően már díszütegként tudnak működni.

A HM Társadalmi Kapcsolatok és Híborús Kegeleti Főosztályával (HM TKHKF) kialakított szoros együttműkö-

désükből adódóan kiveszik részüket a hivatalos katonai kegeleti munkából, valamint az ifjúság honvédelmi neveléséből.

– Nagy megtiszteltetés volt számunkra, hogy a tiszti Arany Vitézségi Éremmel kitüntetett vitéz Barankay József tüzérszázados újratemetési ceremóniáján aktívan részt vehettünk. A temetésen használt tüzérségi hatos fogat közel hetven év utáni összeállítását, felújítását, a

HM TKHKF munkatársaként, magam irányítottam és szerveztem – mondta a csapat vezetője.

A csapat évenkénti fő rendezvénye, a Doni Hősök Emlékútra is folyamatosan fejlődik; ezt bizonyítja az is, hogy idén januárban, Szombathelyen már százötven résztvevő jelent meg. Külön öröm volt számukra, hogy első alkalommal volt együtt a múlt, a jelen és a jövő honvédsége. A múltat már jó pár éve ők, a jelen katonáit a Deme Tibor ezredes által irányított MH Altiszti Akadémia csapata, a jövőt pedig a Berkecz Gábor igazgató vezette debreceni katonai kollégisták képviselték. A 15. doni túrát 2015. január végén Eger környékére szervezik és az egri Dobó téren fejezik be. A várhatóan nagy létszám miatt ezt a túrát már három útvonalon hajtják végre, hogy a kistelepüléseket ne terheljük túl. (Egyszerűen kinőttek a falusi iskolákat és tornatermeket.)

Eszközeiknek és felkészültségüknek köszönhetően sorra kérik fel őket filmes munkákra is. Az idén nagy sikerrel bemutatott Kereszthegy című dokumentumfilmben is aktívan részt vettek,

a legjobb hazai hagyományörző csapatokkal együtt.

Eszközparkjukat az igények és lehetőségek figyelembevételével fejlesztik, így a már meglévő 82 milliméter űrméretű aknavető mellé készül egy 120 milliméteres aknavető működőképes makettje. Ezzel az eszközzel a második világhá-

borús és az 1956-os eseményeket megidéző rendezvényeken valóban látványos és hangos bemutatókat tudnak tartani.

Európai mérce szerint is kitűnően felszerelt a csapat: eszközeiknek, felszereléseiknek és kiképzett kezelőiknek köszönhetően bárhol tudnak megfelelő színvonalú, történelmileg hű bemutatót tartani. Jásdi Balázs szerint igazából egyetlen eszköz hiányzik arzenáljukból, a második világháborús és 1956-ban is alkalmazott 85 milliméteres légvédelmi ágyú. A fegyverre kiképzett kezelők már vannak: szakmai hozzáértésüket igazolja, hogy legutóbb Szlovákiába hívták meg őket egy hadijátékra kifejezetten azért, hogy az ottani 85-ös löveget kezeljék.

A csapat jelszava szinte mindent elmond „ars poeticájukról”, működési rendjükről: Törvényesen, biztonságosan, etikusan, hitelesen!

Az ötlettől a megvalósulásig (1.)

DOBOZBA ZÁRT TÖRTÉNELEM

VALÓDI KÜLÖNLEGESSÉGGEL JELENTKEZIK 2014 NOVEMBERÉBEN A ZRÍNYI KIADÓ. A NAGY HÁBORÚ CÍMŰ KÖNYV AZZAL AD TÖBBET EGY ÁTLAGOS HADTÖRTÉNELMI TÉMÁJÚ KIADVÁNYNÁL, HOGY LAPJAIBA KÖZEL HATVAN KORABELI DOKUMENTUM ÚJRANYOMOTT VÁLTOZATÁT IS BEILLESZTETTÉK.

A könyv születésének körülményeiről Törös István, a Nagy Háború című kiadvány kreatív szerkesztője beszélt magazinunknak.

– Honnan jött e rendhagyó könyv ötlete?

– Szeretem jární a világ hadtörténelmi múzeumait, s minden ilyen alkalommal huzamosabb időt töltök el az adott intézmény boltjában is, hogy megnézzem, megvásároljam a legfrissebb kiadványokat. Egy londoni látogatás során, az Imperial War Museumban találkoztam egy különleges könyvvel vagy inkább dokumentumgyűjteménnyel, amely a második világháború egy fejezetét, egészen pontosan a normandiai partraszállástól Berlin elestéig tartó időszak eseményeit mutatta be.

– Mi adta a különlegességét?

– Újszerűsége abban állt, hogy maga a kiadvány egy dobozba volt rejtve, míg lapjaira – egészen pontosan átlátszó papírtasakba vagy speciális zsebbe – különböző, az adott fejezethez kapcsolódó eredeti dokumentumok reprintjeit illesztették. Az angol hadtörténészek és muzeológusok e „dobzskönyvvel” egy kis, kézzel fogható történelmet adtak a vásárlóknak. A kötetben egyébként rendkívüli dokumentumokkal találkozhatunk, ezek közül most csak kettőt említek. Az egyik egy noteszlap, rajta a szövetséges haderőket irányító Dwight D. Eisenhower tábornok írásával, amellyel vállalja a felelősséget a partraszállás esetleges kudarcáért. A parancsnok e mondatokat egy nappal a D-day előtt vetette papír-

ra, ám azt szerencsére soha nem kellett felhasználnia, mivel az Overlord hadművelet sikerült. A dokumen-

tumgyűjtemény másik érdekessége Hitler politikai végrendeletének reprint változata, rajta a hitelesítő aláírásokkal, Bormannétól egészen a Führer titkárnoéjéig.

– Hogyan kezdődött a magyar „dobzskönyv” története?

– Múlt év nyarán a HM Zrínyi Kft. ügyvezetőjének, dr. Bozsonyi Károlynak – számos más, külföldi könyv mellett – meg-

mutattam az Imperial War Museumban vásárolt kiadványt. Nagyon megtetszett neki, s azt javasolta, mi is készítsük el a magunk „dobzskönyvét”. A téma pedig adta magát, hiszen közelgett az első világháború kitörésének 100. évfordu-

lója. Felkerestük tehát a HM Hadtörténelmi Intézet és Múzeum (HM HIM) parancsnokát, dr. Kovács Vilmos ezredest, aki támogatta az elképzelésünket. Kijelölte a dokumentációs osztályt vezető dr. Sallay Gergely főtanácsost a munka koordinálására, a Zrínyi Kft. részéről pedig engem bíztak meg ezzel a feladattal. A HM HIM történészei 2014 elején megírták a könyv 31 fejezetét, s ezek illusztrálásához fényképeket válo-

hatnak meg a hadsegélyezésről, a magyarországi hadiiparról, a hadifogolytáborokról, a táborigyelési szolgálatról. A könyvhöz Áder János köztársasági elnök írt bevezetőt, s 2014. november 14-én jelenik meg. Az ára 13 900 forint lesz, de internetes megrendelés vagy a Zrínyi Kiadónál (Budapest VIII., Kerepesi út 29/B) történő vásárlás esetén kedvezményesen, 10 450 forintért juthatnak hozzá az érdeklődők.

– A könyvet lapozva, milyen különlegességeket találhat az olvasó?

– A több mint 350 fotó mellett 56 korabeli dokumentum reprint változata is helyet kapott, például az Osztrák–Magyar Monarchia Szerbiának küldött hadüzenetét világgá kürtöltő hírlapoldallal, pilótaigazolványok, gyászjelentések, táviratok, levelek vagy a hadifogolytáborokban használt pénzek. Mindezeket túl, további két érdekesség teszi még exkluzívabbá a kiadványt: az egyik egy úgynevezett oktatási tüzérkendő pontos másolata. Ez egy 60x60 centiméter méretű vászonkendő, amely-

re egy tüzérségi eszköz valamennyi paraméterét, illetve katonanóták szövegét nyomtatták. A másik specialitás egy első világháborús azonossági jegy (köznyelven dögcédula) tokja, benne Szurmay Sándor altábornagy papíralapú igazolványjegyének újranyomott változával, illetve egy kitöltetlen igazolványjeggyel, amelyen a vásárló feltüntetheti saját adatait. A könyvhöz tartozik két DVD-mélléklet is; ezeken a nyolcrészes interjúsorozat látható, amelyet a Katonai Filmstúdió munkatársai készítettek első világháborús témákban, ismert hadtörténészekkel, korhű díszletek között.

– Mit érdemes tudnunk a kiadványról?

– A 64 oldalas könyvben minden fejezet egy oldalpárt kapott. Feldolgoztuk a Nagy Háború teljes történetét; nemcsak a harcéri eseményeket mutattuk be, hanem a háború teljes vertikumát. Az olvasók így számos érdekességet tud-

„A néppel tűzön-vízen át!”

A FORRADALOM ÚJSÁGJA

KEVESEN TUDJÁK, HOGY MAGAZINUNK ELSŐ SZÁMA NEM 1990. MÁRCIUS 15-ÉN JELENT MEG. VAN EGY KEVÉSBÉ ISMERT EPIZÓDJA A SAJTÓTÖRTÉNELEMNEK: 1956-BAN, TÖBB MINT EGY HÓNAPON KERESZTÜL MAGYAR HONVÉD CÍMMEL ADTÁK KI A MAGYAR FEGYVERES ERŐK LAPJÁT. A FORRADALOM LEVERÉSÉT TÚLÉLTE AZ ÚJSÁG, ÉS HA RENDSZERTELENÜL IS, DE EGÉSZEN NOVEMBER VÉGÉIG MEGJELENT.

A komoly múltra visszatekintő magyar katonai sajtó Rákosi Mátyás idejében egyre inkább a diktatúra szócsöve lett. A Néphadsereg címet viselő központi katonai lappal szemben támasztott politikai követelmény nem más volt, mint hogy a sorkatonákhoz minél nagyobb példányszámban juttassa el az állami propagandagépezet üzeneteit. A hidegháború elmélyülése és Moszkva direktívái egyaránt ösztönzőleg hatottak a hadseregfejlesztésre, ez pedig a katonai sajtó felállítását is magával hozta: a korábban hetente megjelenő Néphadsereget hamarosan naponta kapták kézhez a katonák. De semmilyen propaganda nem

tudta elejét venni a forradalomnak, amely 1956. október 23. után néhány nap alatt elsöpörte a korábban megdönthetetlennek tartott rendszert. A katonai sajtó hamar magára talált a forradalom alatt. Míg október 29-én még Néphadsereg címmel jelent meg az új-ság, másnap már a Magyar Honvéd felirattal láthatóak az olvasók a frissen nyomtatott példányokon. Megjelent a „forradalmi fegyveres erő” lapja, amely innentől kezdve november 4-ig naponta került az utcára. Főszerkesztője Zsolt Róbert százados lett, aki már az első számban szándékolt a korábbi „vonalas” tartalomszerkesztéssel.

A FELKELŐK IS ÜDVÖZÖLTÉK

Szemben a korábbi katonai sajtótermékekkel (amelyeket jobbra csak a katonák olvastak), a Magyar Honvédot a lakosság is őszinte örömmel fogadta. Az első szám közölte is a forradalmárok üdvözlét: „Mi, a budapesti VIII. és IX. kerületi és Széna téri felkelők örömmel köszöntjük a magyar forradalmi honvédség és a felkelő magyar nép és szabadságharcosok közös lapját, a Magyar Honvédot. Örömmel üdvözljük, hogy a Honvédelmi Minisztérium katonái le-számoltak a néppárló, gyilkos tábor-nokkal és megalakították a Forradalmi

Katonanácscot.” A civil lakosság köréből kikerülő forradalmárok öröme nem volt véletlen, hiszen a kommunista propagandától megtisztult katonai szakújság

első számának vezércikke a lakosság egészét megszólította. „Győztünk! Most új feladat áll mindannyiunk előtt. Rend és béke kell. S ez sem kis feladat. Az a

legfőbb vágyunk, hogy már az elkövetkező órákban újra a békés, alkotó élet hirdesse diadalát a budapesti utcákon. Zavartalanul juthassanak el a munkások a gyárakba, üzemekbe, asszonyaink szívére ne mardossa a félelem, amikor a piacra, üzletekbe sietnek. Rend és béke kell, hogy újra benépesüljenek a játszótérek és a parkok. Rend és béke lesz! A felkelők és a forradalmi honvédsereg ígéri és biztosítja. De egyúttal kéri is, hogy minden magyar ember, minden budapesti ember segítsen ebben!” – szölte a felhívás.

A lelkesítő szavak után újtárra indult az újság, amely egészen a forradalom leveréséig nap mint nap megjelent. Tudósított minden olyan eseményről, amely közelebb hozhatta a népet a honvédséghez. Október 28-án a Petőfi Sándor Katonai Politikai Akadémián is megalakult az ideiglenes forradalmi katonatanács, több tiszt ment civil egyetemre a helyi nemzetőrségek megszervezését segítő-
tendő. Az újság beszámolt arról az egyébként nem mindennapi és koránt-

sem könnyű lépésről, amelyre a katonák a forradalom hevében rászánták magukat. „Honfitársaink! Akadémiánk egész személyi állománya már október 23-án reggel kiáltványban hitet tett a forradalmi ifjúság jogos és igazságos követelései mellett, melyben örömmel üdvözlöttük az ifjúság bátor kiállását a súlyos bűnökkel szemben, amelyek ifjúságunkat és egész nemzetünket sújtották. Az önkényi kormány, a nemzetárulók vezetői azonban nem akarták meghallani a tömegek hangját. Tragikus eseményeknek kellett bekövetkezni, magyar vérnek kellett öntözni Budapest utcáit, hogy a bátor forradalmi ifjúság a néptől, katonaságtól támogatva elsőpörje ezeket a néppel szembe fordult, hatalmukhoz görcsösen ragaszkodó vezetőket. Mi, katonák, a dolgozó nép szolgálatára esküdtünk fel, mely eskü így szól: »békében és háborúban egyaránt népiünk igaz fiához méltó módon viselkedem, becsülettel élek és halok.« Az elmúlt napok véres eseményei közepette is hűek maradtunk kiáltványunkhoz, a népnek tett eskünkhöz. Akadémiánk tisztjei és katonái nem támadták a dolgozók és a forradalmi ifjúság jogos és igazságos mozgalmára. Egyetlen cél vezetett és vezet bennünket: meggyőztört és megkínzott hazánknak mielőbb ki- harcolni a szabadság és függetlenség, a demokratikus rendszer és a néphatalom alapján álló békéjét” – szöveg a katonák üzenete.

Mindszenty József esztergomi érseket 1948. december 26-án tartóztatták le, egyben a kommunista hatalom az egyházak ellen támadást indított; ennek

korábban éppen Mindszenty igyekezett gátat vetni. A forradalom a sokat szenvedett hercegprímásnak is elhozta a szabadságot, 1956. október 30-án. Az esetről a Magyar Honvéd is beszámolt, hiszen Mindszentyt katonák szabadították ki börtönéből. „Kedd este kilenc óra tájban történt. A rétsági laktanyából egy gépkocsi fontos feladattal indult el utasaival. Galajda Béla hadnagy parancsnoksága alatt Vajtai Gyula főhadnagy, Stift Róbert főhadnagy, Tóth József főhadnagy és Rabócz honvéd gépkocsivezető indultak el Felsőpeténybe, ahol Mindszenty József hercegprímást tartották fogságban. Kiszabadítása után első útja a rétsági laktanyába vezetett, ahol Garami Lajos ezredes fogadta a hercegprímást. Itt tartózkodott éjjel utánig, pihent egyet, majd autójá egy harckocsi és egy rohamlőveg kíséretében elindult Budapestre. Uri utca 62. – érseki palota. Előtte a harckocsi és a rohamlőveg – a kiszabadító katonákkal. Mindszenty József hercegprímást papok és külföldi vendégek veszik körül, mégis szakít időt, hogy nyilatkozatot adjon a Magyar Honvéd szerkesztőségének” – számolt be a jeles eseményről az újság.

ÚJ MAGYAR FEGYVERES ERŐ

A Honvédelmi Minisztériumban megalkult a Forradalmi Honvédelmi Bizottmány a katonatanácsok küldötteiből és a felkelőcsoporthoz képviselőiből. Nagy Imre Király Bélát a nemzetőrség főparancsnokává és a főváros katonai parancsnokává, Maléter Pál ezredest a honvédelmi miniszter első helyettesévé

nevezte ki. A Forradalmi Karhatalmi Bizottság bejelentette: egységes parancsnokság alá vonja a honvédséget, a rendőrséget, a határőrséget és a felkelők alakulataiból létrejött nemzetőrséget. A Magyar Honvéd így számolt be a változásokról: „Szerdára virradóra új, hatalmas irányító erőt teremtett a győzelmes nép forradalmunk védelmére. A forradalmi fegyveres erők megbízottai és a honvédség alakulatainak forradalmi bizottságai létrehozták a Központi Forradalmi Katonai Tanácsot. A fegyveres nép képviselőinek a legfelsőbb szervébe nagy lelkesedéssel választották be a nép igazi katonai vezetőit, a néphez hű alakulatok és felkelők vezetőit. Köztük Király Béla vezérőrnagyot, aki csak nemrég szabadult ki a Rákosi–Gerő banda börtönéből, ahol a halálós ítélet várt rá. Maléter Pál ezredest és Marián István alezredest, akik a felkelt katonák és a fegyvert ragadott ifjúság élén harcoltak a nemzet szabadságáért, a haza függetlenségéért.”

Hosszú időn át volt vita tárgya, hogy voltak-e kazamaták a Köztársaság tér alatt. Ma már az tünik valószínűnek, hogy ez nem több városi legendánál, ám a forradalmárok erősen hitték a létezésükben. Úgy vélték, titkos börtönök vannak a föld alatt, amelyekben politikai foglyokat őriznek a karhatalmisták. A pártszékház ostroma után hatalmas lendülettel kezdődtek az ásások a Köztársaság téren, néhol tíz méter mélyre is hatoltak, de semmit nem találtak. A sikertelen mentőakcióról így számolt be a Magyar Honvéd: „Tény, hogy a párt- házat védő ávások és egyéb személyek, számuk, az egybehangzó bejelentések alapján, körülbelül 120 főre tehető, nyomtalanul eltűntek. Közülük mindössze a sebesülteket és a halottakat találták meg, számuk 30-40 főre tehető. Ezek szerint nyolcvan, kilencven embert keresnek. Ezek túlnyomó része a jelentések szerint ávos. Hová tűntek? Biztosat senki sem tud. A Köztársaság téren különböző helyeken és időpontokban kisebb-nagyobb kopogásokat, zörejeket lehetett hallani a föld alól. Feltehetően, hogy a föld alatt vannak a sokat keresett ávások. Ezt az észlelt zörejeket kívülről egyéb tények is megerősítik. Több polgári személy jelentkezett a kutatást végző honvédségi alakulatoknál és elmondta, hogy annak idején dolgozott a párház építkezésein. Egybehangzóan állítják, hogy az épít-

kezés befejezése után az épület udvarán további titkos munkálatok folytak. Ezt az állítást megerősíti az is, hogy néhány személy elmondta, hogy az építkezés idején mint foglyok dolgoztak a titkos munkálatokon.” A forradalmárok „meglátogatták” az egykori diktátor, Rákosi Mátyás villáját is. A legtöbb újság, így a Magyar Honvéd is képes riportban számolt be arról, hogyan is élt az ország első embere Lóránt úti rezidenciáján. A fényűző épületben hatalmas dolgozószobát alakítottak ki a pártvezér számára, míg a feleségének kerámiaműhelyt rendeztek be. A földszinten mozi terem, illetve a Rákosinak küldött ajándékok tárolására szolgáló két külön szoba volt. A villa tervezője a biztonságra is gondoltak, a pincében óvóhely készült, az ablakokat páncélüvegre cserélték, a

szomszédos épületekből több lakót is kitelepítettek, a környéket pedig sorompóval zárták le.

GYÁSZOS NOVEMBER

November 4-én, hajnalban, megindult a szovjet katonai akció. A túlerőben lévő csapatok rövid idő alatt elfoglalták a fővárost; legtovább a csepeli ellenállók tartották magukat, akik csak november 11-én adták fel a fegyveres harcot. Ezzel egy időben a forradalmi újságok is megszűntek. Napi rendszerességgel már a Magyar Honvéd sem tudott megjelenni, időről időre azonban jelentkezett, egészen november végéig. Az utolsó lapszámban így emlékeztek meg a forradalom egy hónappal korábbi kitéréséről: „Október huszonharmadikán so-

rakozott fel tüntetésre Budapest ifjúsága. A főváros népe végeláthatatlan sorokban követte és a lelkesítő megmozdulás magával ragadta a vidéket is. A békés tüntetésből a gyalogos önkényuralmát foggal-körömmel és idegen fegyverekkel is védő Rákosi–Gerő klikk provokációja nyomán lett fegyveres harc, melyben ifjak, munkások és katonák vére pecsételte meg az egész nép jogos követeléseit. Az évek óta egyre erősebbé váló erjedés valóságos népi nemzeti forradalomná nőtt, olyan demokratikus népforradalmában öltött testet ezekben a napokban, mely megmutatta, hogy a magyar nép gerincét, hazaszeretét, szabad életéhez és boldogulásához, a nemzet függetlenségéhez való ragaszkodását semmilyen eszközzel sem lehet megtörni. Népiünk szent akaratát, hogy minden idegen hatalomtól függetlenül szabadon akar élni saját hazájában, a maga módján akarja építeni a maga jövőjét. Nem lehetett elfojtani a múltban és nem lehet elfojtani a jövőben sem, soha többé.

Most, egy hónappal a dicsőséges forradalom, a drága, felejtethetlen emlékü magyar október után, a gyászos november napjait éljük. A sűrűn szálló hó betakarja a háztetőket és a romokat, elfedi a kiontott vér nyomát és a hősök sírjait – de van élet a hó alatt. A havas tél táj nem lehelheti a temető csendjét, a gyász megrázó fájdalma nem táplálhatja a nemzethalál gondolatát. Október huszonharmadika él és követel! A forradalom hősi halottainak sírja, emléke kötelez, hogy tovább küzdjünk október huszonharmadika jogos követeléseinek csorbítatlan teljesítéséért! Ne feledjék a bűnös múltat és ne tűrjünk visszacsempésztést – bárki és bármilyen formában kíséreltezen avval. Ne feledjék a dicső napokat és egy percre se tévesszük szem elől, hogy októbernek nem lett vége novemberben. Forradalmunk nem bukott el, hanem bizton győz, mert vasnál, acélnál keményebb anyagra, a nép akaratára épült. Hősei a nép szívébe zárták, követeléseit emlékezete őrzi, a kitűzött célját a nép meg is valósítja. Az 1848-as pesti ifjúságnak örök emléket állító költő szavai 1956 pesti ifjúságát is babérkoszorúval övezik. A népfenség elvét hirdető Petőfi verse a mai magyarságot is biztatja:

*Habár fölüll a galya,
S alúl a víznek sírja,
azért a víz az úr!*

Isten éltesen, Lajos!

Nyolcvanadik születésnapja alkalmából köszöntötték a kollégák, a bajtársak és a barátok a magyar katonai újságírás doyenjét, Kacsó Lajos nyugállományú ezredesét szeptember 11-én, Budapesten, a Balassi Bálint Bajtársi Egyesületnél. Kacsó Lajos 61 kulturális rovat vezetője volt. Az elmúlt évtizedekben több ezer frása jelent meg a nyomtatott katonai sajtóban, azaz a Magyar Honvéd magazinban és a lap jogelőd kiadványaiban.

Honvedelem.hu; fotó: Ráczi Tünde

Családi nap a Stefánián

Szeptember 21-én családi napot tartottak a Stefánia Palota – Honvéd Kulturális Központban. Délelőtt az MH vitéz Szurmay Sándor Budapesti Helyőrség Dandár zenekara szórakoztatta a közönséget, amely ezután a Magyar Nemzeti Táncgyűttes előadásában a János vitéz című táncjátékot élvezhette.

A programok sorában arcfestés, illetve kézműves-foglalkozások is várták a kicsiket és nagyokat, akik különböző

katonai viseleteket is felpróbálhattak, kardokat és lőfegyvereket tekinthettek meg, vehettek kézbe. A családi nap keretében megtartották a „János vitéz” témakörben két korosztály számára meghirdetett rajzverseny eredményhirdetését is.

Brávcz Alexandra; fotó: Szabó Lajos zászlós

IN MEMORIAM

2014. augusztus 25. és szeptember 19. között elhunyt:

Németh Sándor ny. vezérőrnagy, a Magyar Honvédség halottja (67), dr. Sárközi Sándor ny. vezérőrnagy (92), dr. Várad Gyula ny. ezredes (72), Hollósi István ny. ezredes (85), Nagy Balázs ny. ezredes (84), Pataky Tibor ny. ezredes (63), Nagy Gusztáv ny. ezredes (83), Balogh Pál ny. alezredes (82), dr. Maloványi Sándor ny. alezredes (84), Kovács Sándor ny. alezredes (79), Lendvai László ny. alezredes (82), Nagy Sándor ny. alezredes (74), Soós János ny. alezredes (77), Sudár István ny. alezredes (73), Szilágyi József ny. alezredes (85), Cserkuti János ny. alezredes (94), Kalcózkai Károly ny. alezredes (54), Nagy Sándor ny. alezredes (80), Soós József ny. alezredes (85), Bolla Lajos ny. alezredes (65), dr. Nyerges Ambrus ny. alezredes (80), Sárközi Ferenc ny. alezredes (89), Hajdu Béla ny. őrnagy (80), Kovács Sándor Miklós ny. őrnagy (66),

Tollas Andrásné ny. őrnagy (84), Balogh Zsigmond ny. őrnagy (75), Benedikty István ny. őrnagy (65), Bodor Jenő ny. őrnagy (57), Ivády László ny. őrnagy (69), Jónás László ny. őrnagy (86), Kocsis Sándor ny. őrnagy (48), Fekete Miklós ny. őrnagy (86), Orbán Zoltán ny. őrnagy (87), Sipos László ny. százados (72), Tompos János ny. százados (86), Hanzli János ny. főhadnagy (76), Balázs Sándorné ny. törzsszázlós (56), Dóczy István ny. törzsszázlós (60), Tokár József ny. törzsszázlós (62), Németh József ny. törzsszázlós (80), Peczki Mihály ny. törzsszázlós (72), Lénárt László ny. törzsszázlós (74), Kerék István ny. zászlós (58), Bíró András Lajos ny. zászlós (61), Kovács János ny. zászlós (81), Szabó Imréné ny. közalkalmazott (77), Zuggó Gyula ny. közalkalmazott (83), Bíró Lászlóné ny. közalkalmazott (85), Kampó Jánosné ny. közalkalmazott (85), Molnár Györgyné ny. közalkalmazott (71), Virágos Albertné ny. közalkalmazott (82), dr. Spáczay Hedvig ny. közalkalmazott (86).

EMLÉKÜKET KEGYELETTEL MEGŐRÍZZÜK.

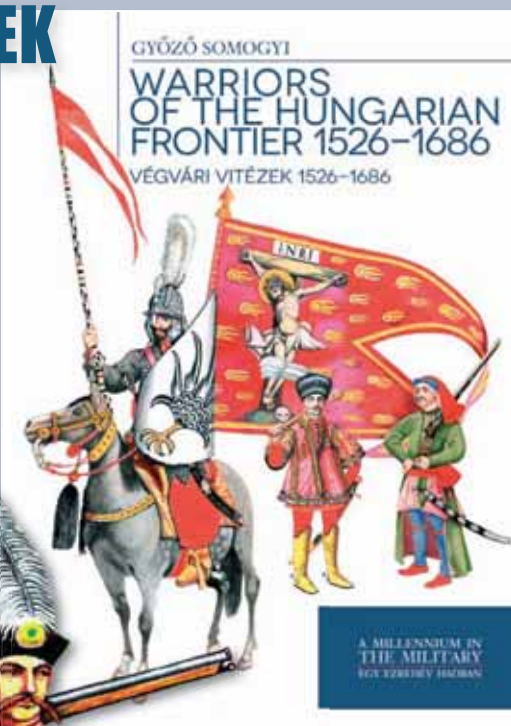
VÉGVÁRI VITÉZEK

Somogyi Győző Kossuth- és Munkácsy-díjas festő- és grafikusművész több évtizede gyűjti, rajzolja a magyar hadtörténelem tárgyi emlékeit. Hagyományörző huszárként a hadi viseleteket és felszereléseket a gyakorlatban is kipróbáló kísérleti régészeti olyan művelőjének tekinthető, aki nemcsak szereti testközelből is megtapasztalni a történelmi relikviák, ruhák, fegyverek viselésével járó életérzést, de művészetében is meghatározó hangsúlyt helyez a magyar hadtörténelem kiemelkedő személyiségeinek, tárgyi emlékeinek megőrzésére.

Mi sem szemlélteti kifejezőbben ezt a művészi törekvést, mint az, hogy immár több mint egy tucat ilyen témájú albuma jelent meg. A Zrínyi Kiadó által gondozott művei közül korábban a Magyar hadizászlók című kötetét, legutóbb pedig a Mátyás király hadserege című könyvét magazinunk hasábjain is bemutattuk. A sorozat legfrissebb, közelmúltban megjelent albuma a Végvári vitézek 1526–1686 címet kapta.

A kötet témaválasztása alighanem a címadó végvári vitézek „divatot” és hagyományt is teremtő viseletével, tetőtől-talpig magyaros kiállításával, megjelenésével függ össze. A szerző megfogalmazásával élve ugyanis a 16–17. század magyar végvári katonái egyfajta művészettörténeti tettet hajtottak végre akkor, amikor kialakítottak egy karakteres magyar katonatípust, amelynek a viseletében minden egyes elem, a legapróbb ruhadaraboktól kezdve egészen a haj- és bajuszviseletig jellegzetesen magyar volt. A viselet kialakulásában pedig nyilván a korszak eseményei, a hadi helyzet és a végvári harcok sajátosságai, illetve az idegen az idegenek elleni harcok – mindezeket a török – hatások elleni tettvégy is meghatározó jelentőséggel bírtak.

A magyar haderő 1526-ban a mohácsi csatában sorsdöntő vereséget szenvedett az oszmánoktól. II. Lajos király elesett és az ország Habsburg-házi királyai révén a Német-római Császársághoz kötődött. 1541-ben Szulejmán szultán elfoglalta Budát és az ország közepét az Oszmán Birodalomhoz csatolta, keleti részén pedig létrehozta a tőle függő Erdélyi Fejedelemséget. Az egyre terjeszkedő oszmán hódoltság és a Magyar Királyság határvonalán 150 éven át fo-

lyamos várostromokból és pusztító portyákból álló háború folyt, megszakítva több, Bécs elfoglalását célzó szultáni hadjáratot és magyar visszacsapással. A végvári harcoknak az 1686-ban megindult, európai összefogású keresztény ellentámadás vetett véget, amely a század végére az ország visszafoglalásához vezetett.

Somogyi Győző legújabb kötete a végvári harcok korának magyar és török hadviseletét, illetve fegyverzetét állítja a középpontba. Több száz látványos grafika segítségével szemlélteti, hogy az ellenfelek viselete és harmodora miként hatott egymásra, s nyomon követhetjük azt is, hogyan formálta ez az időszak a nyugat-európaiól élesen különböző, keleties szabású, színes, magyar nemesi hadi viseletet, valamint a következő korszakban világvadivá lett huszáröltözet és -fegyverzet fejlődési irányát.

Az angol és magyar nyelvű kísérő szöveggel, illetve képaláírásokkal megjelenő színes kiadványt elsősorban a történelem, a végvári harcok kora, a magyar és a török haderő összetétele, fegyverzete, egyenruházata iránt érdeklődő olvasóknak ajánljuk.

Kőbe vésve, bronzba öntve

SZOBOR A LOMBOK ÁRNYÉKÁBAN

Budapest XIV. kerületében, a Hungária körút és a Thököly út forgalmas kereszteződésénél egy kis park található; ott, a hatalmas fák lombjainak takarásában, szinte észrevehetetlenül áll Báthory István erdélyi fejedelem (1571–1586) és lengyel király (1576–1586) hányattott sorsú szobra, amelynek köztéren történő elhelyezését a felállításáért dolgozó szervezetek közti széthúzás, pereskedés, továbbá politikai és pénzügyi akadályok egyaránt hátráltatták. Nem meglepő tehát, hogy elkészülte után csak több mint 20 évvel vált láthatóvá a nagyközönség számára.

Gerencsér Tibornak a Hitel című irodalmi, társadalmi és művészeti folyóiratban megjelent írása szerint először 1931 januárjában, a Magyar–Lengyel Egyesület választmányi ülésén vetődött fel annak gondolata, hogy Budapesten Báthory-szobrot állítsanak. Az avatás időpontja pedig szinte tálán kínálta magát: az ország ugyanis 1933-ban készült megünnepelni az erdélyi fejedelem és lengyel király születésének 400. évfordulóját, vagyis az ötletgazdáknak két évük lett volna az elképzelés megvalósításához.

1931. április végén megalakult a Báthory István Emlékbizottság, amelynek szoborállítási terve az 1933-as Báthory-évre összeállított jubileumi programba illeszkedett. 1933. november 5-én le is leplezték az erdélyi fejedelem és lengyel király első magyarországi köztéri szobrát – Salgótarjánban. A fővárosi emlékmű felállításáról ugyanis késve döntöttek: a bizottság csak az 1933. április 7-i ülésén határozott arról, hogy a budapesti Báthory-szobor megformálásával Pásztor Jánost bízva meg, míg a talapzat elkészítésére Lechner Jenő műépítész, egyetemi tanárt kérték fel.

Az új időpont 1936 decembere, Báthory halálának 350. évfordulója lett. Ebben az esztendőben bekapcsolódott a munkába a magyarországi lengyelbarát szervezeteket tömörítő Magyar–Lengyel Szövetség is, míg a városháza a Vajdahunyad várát javasolta a szobor felállításának helyéül. Ezt az elképzelést azonban a terület felett rendelkező Mezőgazdasági Múzeum igazgatója és felettse, a földművelésügyi miniszter sem támogatta, mondván, a szobor nem illeszkedik a Vajdahunyad vára és közvetlen környezete által megidézett történelmi korszakba. Az új helyszín a Népligetben található Lengyel sétány lett, de az idő szűke miatt végül ezen az évfordulón is elmaradt az avatás.

Mindeközben elkészült maga a szobor is, egy kétszeres életnagyságú kőalak, melynek hivatalos bemutatójára 1937. május elsején került sor. Lechner Jenő tanácsára Pásztor János a fejedelmet és királyt Jan Matejko lengyel festő Báthory Pszkov előtt című alkotása alapján formálta meg; azon az ábrázoláson Báthory trónuszerű széken ül, fején díszes erdélyi süveg, mellét páncélvért védi, kardját a térdén keresztbe fektetve tartja. Apró szépséghiba, hogy a Pásztor által megbízott kőfaragó, Gaál Mihály nem a szerződés szerinti harasztí, hanem piszkei kőből készítette el Báthory alakját. Az emlékbizottság nem is vette át az alkotást, helyette megbízták Farkas Bélát, hogy készítsen egy másik szobrot, immáron bronzból. Az újabb munkára a városházától 4000 pengőt kérvényeztek, ám az – tekintettel arra, hogy egyszer már 5000 pengővel hozzájárult a kiadásokhoz – 300 pengőnél többet nem volt hajlandó adni. Pásztor és Lechner is levelet intézett a polgármesterhez, melyben megírták, hogy pert indítottak az emlékbizottság ellen, de nem használtak a szoborállítás tervének a Báthory István Emlékbizottság és a Magyar–Lengyel Szövetség közötti konfliktusok sem.

A szobor ügye ezzel újabb holtpontra jutott, hiszen a városháza addig nem kívánt foglalkozni az emlékművel, amíg a jogi viták véget nem érnek. A megoldás 1939 elején körvonalazódott: a Báthory István Emlékbizottság az eredeti szobrot – az alkotók beleegyezésével – felajánlotta Kassának. Az avatási ceremóniát május elejére tervezték, majd az őszre halasztották. A történelem azonban közbeszólt: 1939. szeptember elsején a náci Németország megtámadta Lengyelországot; kitört a második világháború, ami meggátolta a Pásztor-féle Báthory-szobor kassai, illetve Farkas Béla alkotásának budapesti avatását.

A kőszobor felállításának helyszíneket 1940-ben felvetődött a második bécsi döntéssel Romániától visszacsatolt Sziágyosmlyó is – 1533. szeptember 27-én ott született Báthory –, ám ez a terv sem érett valósággá, s az emlékműavatás terve lassan feledésbe merült.

A szobor felállításának ideje végül 1958-ban érkezett el, hiszen ekkor minden adva volt ehhez: a politikai akarát (esetünkben az 1956-os forradalom leverése után hűvössé vált lengyel–magyar kapcsolatok javításának szándéka), illetve a pénz. A Fővárosi Emlékmű-felügyelőség 1958. március 19-én kérvényezte a Báthory-szobor köztéren történő elhelyezését a Fővárosi Tanács népművelési osztályától, amely aztán május 14-én levélben mondott köszönetet Pásztor Jánosnak, az 1945-ben elhunyt mester özvegyének a műalkotásért. Valamikor a két dokumentum keletkezése közt állították fel a szobrot; pontosabban nem tudni, mert az avatás időpontját nem hirdették meg a nagyközönség számára, talán attól tartva, hogy megismétlődnek az 1956. október 23-i események, amikor a forradalmi tömeg a Bem-szobornál gyülekezett.

Feith László

Fotó:
Rácz Tünde

KATONAI MAGAZIN AZ M1-EN

14 10 26

**CEL
KER
ESZT
BEN**

WWW.HONVEDELEM.HU / CELKERESZTBEN
WWW.FACEBOOK.COM / CELKERESZTBEN